

KUSTPOSTEN

2/2023

**Erik, ny chef på
sjöstridsskolan**

- U137 årsdag
- Välbesökt höstmöte
- Amfibieförbandens roll i Nato

"SKUGGOR UNDER YTAN"
Mikaels pluton jagade grodmän

**Amf 4
sista utposten**

Stödet till Ukraina kommer att fortsätta

Tysk ockupation

Avsikten var att skapa en PR-bild

LEDARE	3
AMF 4 – SISTA UTPOSTEN	12
AMFIBIE OCH NATO	19
”MINA SPÅRLJUS! DYKARE! ELD!”	22
NY CHEF SJÖSTRIDSSKOLAN	25
U137 – ÅRS DAGEN	26
FN-DAGEN	30
TYSK OCKUPATION AV KANALÖARANA	32
FORTCHEFSMIDDAG	40
FOSSILFRITT	42
MULDIV	44
ÅRSMÖTE	44
VAD EN BILD KAN BERÄTTA...	46
SJUNG MED KA 2	47
BOKRECENSIONER	48
FRAMGÅNGSRIK VERKSAMHET FÖR	50
MUSEUM FÖR RÖRLIGT KUSTARTILLERI	50
VI HYLLAR	54
INBJUDAN	54
TILL ÅRSMÖTE	54
KA 2 MARSCHVISA	55
ÄLVSBORGS FÄSTNING OCH KUSTARTILLERIET I GÖTEBORG	56
MEDLEMSNYTT	62
VÄLBESÖKT HÖSTMÖTE I KAMRATFÖRENINGEN	63

Omslagsfoto: Båt ur 17 bevakningsbåtskompaniet vid Amf 4 fäller sjunkbomber. Foto: Mathilda Arthursson/Försvarmakten.

Amf 4 – sista utposten 39

Amfibie och Nato 19

23 Mikael's pluton jagade grodmän

Tysk ockupation av kanalöarna 33

LEDARE

Peter Glimvall, ordförande i Karlskrona kommunfullmäktige, talar då Marinmuseum uppmärksammade ettårsdagen tidigare i år av Rysslands anfällskrig mot Ukraina med musik, utställningar och flagghissning.

KA 2 kamrater

As soon as possible - så snart som möjligt!

Bäste läsare av Kustposten - orden som sammanfattade överenskomsten mellan Sverige och Turkiet i samband med Natos toppmöte i Vilnius den 11 - 12 juni i år och som avsåg Turkiets ratificering av Sveriges Natoansökan hänger fortfarande i luften. Uppenbart är uppfattningen om ordens innebörd väsensskilda mellan Stockholm och Ankara.

I dag den 20 november har processen inte kommit längre än till en långmangling i Turkiets utrikesutskott. Och Ungern har ännu inte ens anmält ärendet till sitt parlament.

Det är inte utan man ställer sig frågan om Natos och Europas säkerhet skall avgöras av inrikespolitiska skäl i två, enligt vedertaget demokratiindex, demokratiskt mediokra länder

Forts. nästa sida.

(Ungern plats 56, Turkiet plats 103). Nu står förhoppningen till att det trots allt skall lossna inom kort och att den svenska flaggan stolt kan hissas bland övriga Natoflaggor i Bryssel.

Det internationella världsläget idag ser mer oroande ut än det gjort sedan andra världskriget avslutades 1945. Rysslands anfallskrig i Ukraina fortsätter med oförminskad brutalitet från aggressorns sida, i mellanöstern har ett lömskt, grymt och fegt angrepp av Hamas återstartat en blodig konflikt och längst bort i öster lämnar Kina och Nordkorea oss ovetande om vad de har för avsikter med sina grannar och intresseområden till lands och till havs. Och i USA stundar ett presidentval i vilket flera märkliga presidentkandidater ser sig som kallade att leda världens största demokrati.

I denna oroliga värld är det en nödvändighet att Sverige nu så fort som möjligt kommer med i Nato för såväl vår egen skull som för övriga medlemsländer, inte minst dem i vårt närområde, Norden och Östersjöregionen.

Här hemma fortsätter utbyggnaden av vår Försvarsmakt, även om det ibland känns som om det går lite långsamt. Redan nästa år räknar regeringen med att Sverige kommer att uppnå målet om 2% av BNP till försvaret, men därifrån till att omsätta de ekonomiska medlen till rekrytering och utbildning av personal, anskaffning av materiel och utrustning, forma förbandsenheter mm är det fortfarande en sträcka att avverka. Överbefälhavaren har för en kort tid sedan lämnat sina råd till regeringen utifrån detta läge och menar bland annat att vi bör vänta med delar av uppbyggnaden och prioritera luftförsvaret och två armébrigader som snabbt kan delta i Natooperationer. ÖB skriver också att ett Natomedlemskap innebär stora förändringar för Försvarsmakten, och därför bör man också prioritera om i vilken takt det rustas upp. ÖB vill också se över logistiken så att Sverige kan vara ett område för basering och transporter av utländ-

ska allierade förband. På sikt vill man också att 10 000 värnpliktiga per år utbildas och ha mer anställd personal.

Vår kamratförening är allt ovan till trots, en trygg plats för gemenskap och kamratanda som det varit sedan grundandet 1936. Och under året har vi genomfört traditionell verksamhet, även om vi tyvärr fick ställa in den militärkulturhistoriska resan till Eksjö som skulle genomförts i juni. För få anmälningar gjorde att vi av ekonomiska skäl fick ställa in resan i år. Däremot deltog flera kamrater i den traditionella grillaf-tonen på Skönstavik tillsammans med Flottans Män, och i oktober genomförde vi vårt höstmöte i Sjöofficersmässen. Efter en krigarmiddag med alla ingredienser gästades vi av ställföreträdande chefen för Sjöstridsskolan, överstelöjtnant Fredrik Lindblad, som i ord och bild beskrev "Amfibieregemente m/ny". Ett mycket trevligt och inspirerande föredrag, och vi var nog många som önskade att vi hade varit några år yngre och kunde få vara med på denna resa in i framtiden.

I höst återstår nu 1: a adventsfirande i Kungliga Amiralitetskyrkan där kamratföreningen deltar med fana och fanvakt, och därefter tar vi alla juledigt.

Bäste läsare - som säkert redan noterats har vi nu ett nytt tryckeri till vår tidning, vi har sedan förra numret också en ny redaktionssekreterare Ingmar Elofsson och en ny layoutansvarig Urban Bardå. Därför vill jag passa på att varmt tacka tidigare layoutansvarige Dag Åshage och vårt tidigare tryckeri CopyGraf i Bräkne-Hoby för utomordentligt gott samarbete, stöd och arbete. Och samtidigt vill jag hälsa våra nya medarbetare och vårt nya tryckeri hjärtligt välkomna i arbetet med vårt gemensamma organ - Kustposten.

Avslutningsvis - från mig till er alla läsare och anhängare: En riktigt GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR!

Peter Glimvall
Ordförande KA 2 Kamratförening

KUSTPOSTEN - NR 2 2023 ÅRGÅNG 87
Kustposten utges av KA 2:s Kamratförening. Ansvarig utgivare: Peter Glimvall.

Redaktionskommitté: Peter Glimvall, Olle Melin, Bengt Jönsson, Ulf Sejlert, Jan-Olov Magnevall, Günter Villman och MarinB info.

TRYCKORT:
Åtta45 Tryckeri AB
Box 515, 175 26 Järfälla

KAMRATFÖRENINGENS STYRELSE
Ordförande: Peter Glimvall
Vice ordförande: Rolf Lindén
Sekreterare: Lisbet Landin
Vice sekreterare: Yvonne Wirbrand
Kassör: Erling Holmberg
Ledamot och klubbmästare: Björn Wallmert

Suppleant Johan Melin
Suppleant Olle Melin
Suppleant Johnas Mård

KAMRATFÖRENINGENS ADRESS
KA 2 Kamratförening, Box 527
371 23 KARLSKRONA
Telefon: 073-182 80 47
epost: ka2.karlskrona@gmail.com
Postgiro: 9 80 67 - 2
Bankgiro: 5584-9483
Medlemsavgift: 150 kronor

UTGIVNING
Kustposten ges ut med två nummer per år. Nummer 1 vid midsommar och nummer 2 strax före jul. Underlag och sista materialdag för nr 1 2024 är 15 maj 2024.

MATERIAL
Allt material till Kustposten sänds till redaktionssekreteraren, ingmar.elfsson@flottansman.se, som ansvarar för planering och produktion. Texter sänds i Word och bilder skickas separerat i stort format, minimum 2000 pixlar minsta mått. Bilder skall inte läggas in i Word-dokumentet.

VI PÅ REDAKTIONEN
Du har nu fått vårt andra nummer av Kustposten sedan vi tagit över efter Dag och Olle. Vi tackar för den respons vi fått från er läsare och hoppas att ni uppskattar även detta vårt andra nummer. I detta nummer har vi försökt vara lite framåttalande och spegla det som nu händer och påverkar marinen och försvarsmakten i framtiden.

TACK TILL
Stort tack till marinens kommunikatörer för all hjälp med bilder och mycket annat.

Redaktionssekreterare
Ingmar Elofsson
ingmar.elfsson@flottansman.se
076-800 1600

Redigering & Formgivning
Urban Bardå
Ranunkel Förlag AB
urban@ranunkelforlag.se

KAMRATFÖRENINGENS

UTBUD AV KA-PRODUKTER

Slips KA 2, 50:-
Livrem, 120:-

Manchettknappar KA och Marinen, 150:-
KA 2 Idrottshistoria, Natlig patrullorientering, 30:-

Vykort Kungsholms fort (4 st), 10:-
Vykort Rosenholm (3 st), 10:-

Esfil Nyström och Marinens Hemvärns-
musikår Kassett, 60:-

CD Karlskrona Kustartilleriregemente, 100:-

Gräsvik och dess
historia, 60 kronor
plus porto

Befästningspark
Karlskrona, 50 kro-
nor plus porto

KA 2-boken
kostar 100 kronor
plus porto 60 kronor

Bildhäfte om KA 2
förläggingsplatser,
60 kr, porto 10 kronor.
Beställ genom att sätta
in 70 kr på postgiro
97 05 88-0

Ring kassör Erling Holmberg för
beställning, 070-870 78 74. Levereras,
när betalning skett. Porto tillkommer.
Bankgiro: 5584-9483.

Ranunkel är förlaget som verkar utifrån händelsernas centrum - Karlskrona mitt i Östersjön. Vårt första engagemang var boken "U137 - Vi som höll gränsen". Andra boken ut, "Silldiplomati" - en bok om hur sill kan rädda en regnig midsommarfest men också överbrygga diplomatiska klyftor. Vårt tredje projekt är en omarbetad nyutgivning av Mikael Lindholms bok om sex dagar på Almö 1984 då hans pluton fick uppleva något som svensk militär tidigare inte upplevt. Boken släpps under december men finns redan nu att förbeställa på www.ranunkelforlag.se.

Vårt mål som förlag är att ge ut alster - böcker, film, poddar mm, som rör och eller berör Östersjöområdet och dess förhållanden. Vi är även öppna för nytryckningar av tidigare utgivningar. Att vi engagerar oss i Kustposten med formgivning och originalarbete tycker vi känns naturligt och väl överensstämmande med vår övergripande vision.

Pris: 369:- (förbeställ nu för 289:-)

Skuggor från vattnet

Det är den 2 mars 1984 på Almö i Karlskrona skärgård. Kalla krigets isande vindar skär genom den svenska skärgårdsidyllen på ett mer påtagligt sätt än tidigare.

Drygt två år tidigare har den Sovjetiska kärnvapenbestyckade ubåten U137 stått på grund bara 18 kilometer från platsen, mitt inne i svenskt militärt skyddsområde.

Garanterat skarpladdad spänning om verkliga händelser, grodmän och miniubåtar.

U137 - Vi som höll gränsen

I den här boken speglas kustartilleristernas intryck genom 39 personliga vittnesmål från några av dem som tillhörde Kustartilleriets snabbt igångsatta förband, som tillsammans med Flottan och övriga

Pris: 249:-

delar av Försvarsmakten, liksom civila myndigheter, skulle följa statsministerns order till Överbefälhavaren: "Håll gränsen"

Boken inleds med en analys av Mikael Holmström, säkerhetspolitisk journalist på Dagens Nyheter.

Pris: 345:-

Silldiplomati

Håkan Juholt och Ted Karlberg. En bok som bland mycket annat handlar om berikande och osannolika möten, vilka samtliga haft sillen som huvudrollsinnehavare.

Böckerna kan du beställa genom vår webbshop - www.ranunkelforlag.se

Marina basbataljoner ger stark tillväxt inom marinen

Marinen har nu etablerat två nya krigsförband och i början på oktober genomfördes samtidigt två etableringsceremonier. Ceremonin i Karlskrona med ställföreträdande marinchef, brigadgeneral Patrik Gardesten tillsammans med Marinbaschefen kommandör Fredrik Edwardson, och i Stockholm med Marinchefen, konteramiral Eva Skoog Haslum och chefen för Stockholms Amfibieregemente, överste Adam Camél.

I Karlskrona etableras första Marina basbataljonen som ingår i Marinbasen och andra Marina basbataljonen i Stockholm etableras på Berga och ingår i Stockholms amfibieregemente, Amf 1. Ceremonierna erbjöd visning av materiel, militär uppställning, tal och inte minst baskerpatagning. Etableringsceremonierna innebär att de marina basbataljonerna integreras i den skarpa logistikverksamheten inom marinen. Målbilden är att de marina basbataljonerna ska ha full operativ effekt runt 2030.

UPPGIFTER OCH SYFTE

- Syftet med de marina basbataljonerna är att skydda, leverera logis-

tikförsörjning till marina stridande enheter, längst ut när de behöver det, berättar kommandörkapten Mathias Jansson, chef för första Marina basbataljonen. - Det genomförs både på land och till sjöss oavsett konfliktnivå och bataljonen kommer att utgöra navet för den rörliga delen av marin logistikförsörjning berättar Mathias.

- De marina basbataljonerna sätts samman av logistikdelar ur samtliga marina förband för att skapa den breda men även samtidigt djupa kunskap och erfarenhet som krävs. - Det innebär att idag består bataljonerna av den materiel och personal som tillförts och därmed bildar en form av basplatta att bygga vidare ifrån. De nya krigsförbanden innebär dock en stark tillväxt inom marin logistik när personalstyrkan växer och ändamålsenlig materiel tillförs över tid, berättar Mathias.

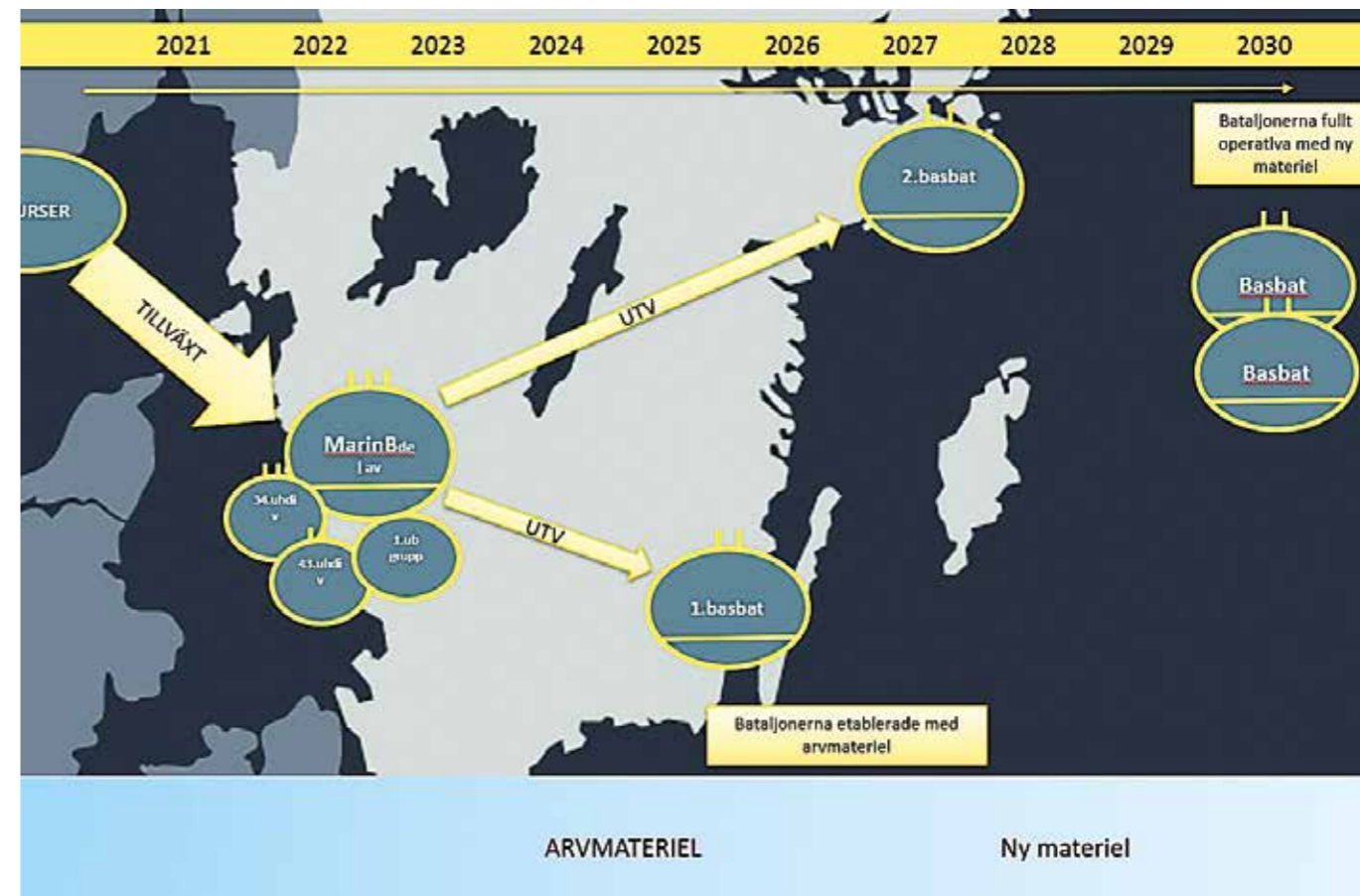
- Utvecklingen innebär en robustare logistik i fred men framför allt i krig. De två bataljonerna kommer att kunna försörja de marina förbanden med vapen, ammunition, reservdelar och annat som behövs på flera platser, både till sjöss och i land samtidigt, i alla konfliktnivåer.

De nya krigsförbanden ska med eget skydd ha förmågan att verka flexibelt och rörligt där de behövs för att leverera logistikstöd som teknisk tjänst, förnödenhetsförsörjning, sjukvård och transporttjänst. Med andra ord det som ryms inom begreppet marin bastjänst. Foto: Carolina Lorentzon Nilsson/Försvarsmakten.

A 264 HMS Trossö fortsätter sin roll att även i framtiden stödja förbanden som tidigare och övergår till Amf 1 den 1 januari 2024. Foto: Ingmar Elofsson.

De båda bataljonernas tillväxt- och utvecklingsprocess fram till år 2030.

Minor lastas till HMS Hector för vidare transport till mottagande kund. Foto: Carolina Lorentzson Nilsson/Försvarmakten.

ORGANISATION OCH UTBILDNING

De Marina basbataljonerna levererar skyddat, en robust och uthållig logistikförsörjning till de marina förbanden både i land och till sjöss. Hela logistikkedjan stärks avsevärt när personalstyrkan växer till det dubbla och mer ändamålsenlig materiel tillförs över tid.

Grundutbildningen genomförs vid utbildningsbataljonerna på Sjöstridsskolan respektive Amf 1. - Befattningsutbildningen sker samordnat med de båda bataljonerna beroende på var de bästa utbildningsbetingelserna finns säger Mathias. De marina basbataljonerna består av en stab och fem kompanier där bataljonsstaben leder krigsförbandet. - Förbandet är underställt militärbas eller marintaktisk chef beroende på vad som utifrån ställd uppgift är lämpligast och då bataljonen fullt utvecklad omfattar den 711 befattningar, 180 fordon och 90 släp samt 20 fartyg och båtar. - När bataljonerna uppnått

Kommandörkapten Mathias Jansson har haft omväxlande tjänstgöring i Flottan, tjänstgjort på minsvepare, minröjningsfartyg, kontingentschef och fartygschef på HMS Carlskrona under ME03. Chef på Försvarmaktens dykeri och navalmedicinska centrum och nu chef för första marinbasbataljonen. Foto: Ingmar Elofsson.

full förmågebredd kommer de med skydd av egna resurser att kunna möta de marina stridande enheternas behov av logistik på flera platser samtidigt och i alla konfliktnivåer. De båda stödfartygen HMS Carlskrona och HMS

A 264 HMS Carlskrona fortsätter sin roll att även i framtiden stödja förbanden som tidigare och övergår till Marinbasen den 1 januari 2024. Foto: Ingmar Elofsson.

Bataljonerna kommer att ha sina respektive hemmahamnar i Karlskrona och på Berga och ska bemannas av befintlig personal från samtliga marina förband, i syfte att med beprövad kunskap och erfarenhet möta alla marina förbands logistikbehov. Foto: Carolina Lorentzson Nilsson/Försvarmakten.

Trossö övergår till Marinbasen respektive Amf 1 den 1 januari 2024 och fortsätter sina roller som stödfartyg.

STAB- OCH TROSSKOMPANI

utgör stödet till bataljonens ledning och ansvarar för den interna uthålligheten i bataljonen och stödjer vad som kan kallas bataljonens inre liv.

BASKOMPANI SJÖ

levererar skyddat logistikstöd till andra marina enheter till sjöss. Kompaniet kommer att utrustas med nya plattformar, i första hand trängfartyg vilka ersätter dagens fartygsmateriel. Nya trängfartyg gör det möjligt att stödja fler andra enheter med nya metoder.

BASKOMPANI MARK

levererar skyddat, på land, logistikstöd till andra marina enheter

genom bland annat transporter, teknisk tjänst och reservdelsförsörjning.

BASSÄKERHETSKOMPANIET

bidrar till en aktuell lägesbild och till att säkra områden inför logistikförsörjning.

MARINT SJUKVÅRDSKOMPANI

är länken mellan de stridande enheterna och den bakre nivån i form av civila sjukvårdsresurser och är nu i startgroparna för att organiseras, rekryteras och utbildas personal för målbild 2030.

PERSONAL

- 711 befattningar, där fast anställd personal utgörs av följande kategorier:
- 126 officerare och specialistofficerare
- 22 OF1=Fänrik
- 12 OF2=Löjtnant

Marinens förband växlar ständigt mellan skarpa uppgifter och övningsverksamhet, detsamma gäller därför för de marina basbataljonerna. Bataljonerna som till storlek kommer uppgå till nära 750 personer, kommer därför till betydande del bestå av kontinuerligt anställd personal i form av officerare, sjömän och soldater. Foto: Carolina Lorentzson Nilsson/Försvarmakten.

- 3 OF3=Örlogskapten
- 46 OR6=Sergeant
- 39 OR7=Fanjunkare
- 4 OR8=Förvaltare

- Första Marina basbataljonens gruppering, utbildning och dagliga verksamhet har redan påbörjats och kommer succesivt att genomföras även på området Rosenholm och i de av försvaret återköpta lokalerna utmed Ronnebyvägen i Rosenholm (Rosenholms udde) berättar Mathias.

- Det ger oss goda möjligheter till att både utveckla och driva verksamheten mot vår målbild 2030.

I kommande nummer av Kustposten kommer vi närmare att presentera även andra Marina basbataljonen vid Amf 1 och även att följa förbandens utveckling och tillväxt. Red anm.

Text: Ingmar Elofsson.

AMF 4 – SISTA UTPOSTEN

Försvarmakten och Göteborg har en lång historia tillsammans. Militär närvaro har funnits i Göteborgsområdet sedan tidig medeltid, genom bland annat Göteborgs föregångare Lödöse och därefter Älvsborgs slott. På Göteborgs garnison arbetar idag över 1 000 personer och 360 värnpliktiga under utbildning. Om några år kommer personalstyrkan att öka till 1 500. Älvsborgs amfibieregemente, Amf 4, samordnar den militära verksamheten som bedrivs inom garnisonen där bland annat Försvarsmedicincentrum och Sjöinformationscentralen finns samt andra förband som har sin ledning på andra orter.

ÅTERETABLERING OCH TILLVÄXT

Försvarsbeslutet 2000 innebar, att allt kustartilleri i Sverige lades ned och de två återstående regementena, KA 1 och KA 4, omvandlades till amfibieregementen. För Amf 4:s del blev tillvaron kortvarig och förbandet lades ned 2006. Förändrat omvärldsläge medförde dock att den 1 oktober 2021 återetablerades Älvsborgs amfibieregemente i Göteborg genom en ceremoni där Kronprinsessan Victoria förklarade regementet återuppriktat.

Det har nu gått två år sedan återetableringen på Kåringberget genomfördes och verksamheten har växt och kommer att växa ytterligare de kommande åren och idag arbetar runt 750 personer på Amf 4. Av dessa är 400 anställda soldater, 70 officerare och 140 specialistofficerare.

Älvsborgs amfibieregementes operationsområde utgörs av kustnära zoner, skärgård, inlopp, farleder och hamnar. I Göteborg finns Skandinavien största hamn och här passerar en stor del av Sveriges import och export och är även landets enda hamn med direktlinjer över i stort sett hela världen. Brofjorden utanför Lysekil med Preemraff är Skandinavien största oljerafinaderi vilket gör att Sveriges två största godshamnar ligger i operationsområdet

UTBILDNINGSBATALJONEN

Amf 4 utbildningsbataljonens huvuduppgift är att utbilda värnpliktiga till krigsförbanden som finns inom Göteborgs garnison. femte amfibiebataljonen, 17:e bevakningsbåtkompaniet, Sjukhusbataljonen (tillhör Försvarsmedicincentrum) samt grundutbildning till Marinens röjdykare. Förutom utbildning av värnpliktiga genomför bataljonen utbild-

Forts. nästa sida.

Chefen Amf 4 överste Fredrik Herlitz.
Foto: Mikael Jakobsson/Försvarmakten.

Robotsystem ger hög verkansförmåga. Foto: Jonas Olsson/Försvarmakten.

“

Hög verkansförmåga erhålls med robotsystem, minor och granatkastare

ning för fast anställd personal genom kurser och utbildningar och då främst av amfibisk karaktär. Utbildningsbataljonen består av tre utbildningskompanier där två genomför utbildning av värnpliktiga till amfibiestridskrafterna och det tredje till sjukhusbataljonen.

KRIGSFÖRBAND

Femte amfibiebataljonen är ett utvecklat förband med stor

flexibilitet som främst verkar i de kustnära zonerna och i flodmiljöer, inlopp samt i hamnområden. Stor eldkraft, bra uthållighet och rörlighet och med förmåga att operera både på och under vattenytan både snabbt och dolt och även i mindre enheter. Bataljonen utbildar kustjägare och amfibiesoldater med olika uppgifter och är indelad i ledningskompani, bekämpningskompani, kustjägarkompani,

amfibieskyttekompani och ett underhållskompani.

Hög verkansförmåga erhålls med robotsystem, minor och granatkastare och stor rörlighet med stridsbåtar, gruppåtar och trossbåtar ökar tillgängligheten och kraftsamling där behov uppstår. Förbandet har därigenom förmåga att när som helst med kort varsel kunna verka och lösa uppgifter i olika miljöer både i Sverige och även internationellt

där det senare inte minst övas kontinuerligt. Bataljonen skall vara fullt etablerad 2025 och då bestå av 800 personer där hälften är anställd och andra halvan pliktpersonal. (I Kustposten nr 1 2024 kan du läsa mer om amfibiebataljonen).

17:E BEVAKNINGSBÅTKOMPANIET

är ett fristående krigsförband som tillhör Amf 4 men är direkt underställt marintaktisk chef.

Uppgiften är strid på, och under ytan, sjötrafikkontroll och hamnsäkerhet och har unika förmågor för Marinen. Dessa är att bedriva ubåtsjakt inomskärs med bevakningsbåtar, minera med kontrollerbara minor och genomföra bordning. Kompaniets stabstropp har HMS Skaftö som ledningsfartyg. Kompaniets bordningstropp har deltagit vid samtliga av marinens insatser utanför Somalias kust.

132:A SÄKERHETSKOMPANI SJÖ

är marinens del av försvarsgemensamma 13:e säkerhetsbataljonen som till huvuddel utbildas på Livgardet. Kompaniet bidrar till bataljonens förmåga att lösa uppgifter i skärgård, inlopp, farleder och hamnar och verkar med små patruller över stora ytor för att tidigt upptäcka och motverka säkerhetshotande verksamhet såsom sabotage, främmande

*Amf 4 operationsområde omfattar Sveriges största hamn.
Foto: Johanna Frejme/Försvarsmakten*

“ Stödet till Ukraina kommer fortsätta

underrättelseverksamhet, kriminalitet, subversion och terrorism. Uppgifterna löses i hela landet och verkar i små patruller för att tidigt upptäcka och motverka säkerhetshotande verksamhet tillsammans med andra delar säkerhetsbataljonens olika förmågor i sammansatta förband.

AMF 4 OCH FRAMTIDEN

Chefen Amf 4 överste Fredrik Herlitz:

Marinen står under en stark utveckling och ett medlemskap i Nato är dimensionerande för Amf 4 och vår verksamhet. Garnisonen växer både vad avser personal och förband.

Detta kommer att innebära att vi behöver etablera oss på fler platser i Göteborgsområdet. Värnpliktskullarna kommer att växa till cirka 500 inryckande per år. Krigsförbanden kommer att växa med kontinuerligt och tidvis tjänstgörande soldater i större omfattning, vilket ställer högre krav på stödfunktioner runt om i garnisonen.

Marinens nya logistikkoncept innebär att samtliga delar på regementet deltar i försörjningen av våra krigsförband och det i sig innebär att Amf 4 som helhet, med förråd och allt är ett krigsförband. Marinen etablerar nya basbataljoner i Karlskrona och Haninge i detta nu och det finns

förslag på att i en framtid även utöka denna förmåga i väst. Om detta sker i nästa försvarsbeslut eller framöver får vi se. Vi är beredda.

Stödet till Ukraina kommer att fortsätta och redan idag är utbildningsgruppen på området involverade i utbildningsinsatsen INTERFLEX i England där Ukrainska soldater utbildas. Stödet till Ukraina som omfattar både materiel och utbildning kommer att fortsätta och involvera fler förband på området.

Amfibiebataljonerna kommer att inta en ny organisation och materielen från 90-talet byts till nya båtar och system. Det första systemet som är på väg är

granatkastarbåtar som byggs på Swede ship här på västkusten. Därefter väntar nya sjömålsbekämpande system, nya sensorer och om omsättning av stridsbåtsystemet. Detta innebär att bataljonerna i ost och väst kommer ha en högre kapacitet att verka både räknat på räckvidder och vapenverkan.

I en alltmer osäker omvärld så vet vad vi behöver göra och vi jobbar så fort det går med tillväxten. Vi är även beredda på att anpassa oss för kommande behov som kan uppstå då vi snart är medlemmar i Nato.

Text: Ingmar Elofsson.

Amfibie och Nato

Svenska amfibieförbands roll i Försvarmakten och Nato – en förutsättning för sjökontroll

Den svenska marinen har de senaste 200 åren utgjort ett säkerhetspolitiskt verktyg med strategisk defensiv inriktning vilket resulterat i specialiserade defensiva förmågor såsom kustartilleri och kustflotta för bestridande av sjökontroll. Sedermera har dessa förmågor utvecklats till dagens Marin för upprätthållande av territoriell integritet, förmåga till internationella insatser och försvarssamarbeten. Genom ett Nato-inträde ändras marinens roll, från bestridande av sjökontroll syftande till att trygga egna gränser och sjötrafik till ett alliansperspektiv, där Nato ska bedriva sjökontroll i Östersjön.

Östersjön innehar geografiska faktorer av öar, skärgårdar och trånga infartsleder som nyckelterräng. För att en part ska kunna uppnå sjökontroll behöver nyckelterrängen behärras, även upp på land. Detta gäller både fartygs- och markgrupperade avreglingsförmågor (Anti-Access,

Area Denial, A2/AD) inom den marina domänen som används för att avskära motståndarens möjlighet till manöver inom mark-, luft-, och sjödomänen. Ryska avreglingsförmågor är inte en ny företeelse. Peter den stores sjöfästning försökte skapa ett sammanhängande försvarssystem från Åland och yttre finska viken till St. Petersburg som skydd. Bastion-konceptet för skyddet av dess norra marin påvisar ett annat modernt exempel. Dessa koncept har idag uppdaterats med moderna luft-, sjö- och markmålsbekämpningssystem med längre räckvidder syftande till att skapa operativ kontroll.

Östersjöns nyckelterräng kan skönjas ur historien. Svenska västkusten har sedan 1600-talet varit en viktig kommunikationsväg för Sverige, inklusive Öresund och de stora bälten som inlopp till Östersjön. De större öarna har traditionellt utgjort särskilda strategiska områden; Gotland har utgjort en knutpunkt

Foto: Victor Persson/Försvarmakten.

för handel, men även en språngbräda för militära offensiva handlingar. Napoleon Bonaparte har 1807 uttalat att "Ålandsöarna i händerna på en stormakt är en pistol riktad mot Sveriges hjärta" vilket senare motverkades genom Ålandstraktatet. Finland fick dock uppleva en riktad pistol mot sitt hjärta vilket påvisade Finska vikens betydelse när Sovjetunionen ockuperade Hangö och grupperade betydande land-, sjö-, och luftstridskrafter i området som dåtida invasions- och avreglingsförmågor. Estniska Ösel, Dagö och Moon ockuperades efter framgångsrika tyska

amfibielandstigningar 1917, vilka kunde kontrollera inloppen till Riga och finska viken. Bornholm har likaledes utgjort nyckelterräng för kontroll av södra Östersjön, till den grad att Sovjetunionen betänkte att besätta ön efter andra världskriget och överlät kontrollen till Danmark först 1946. Som sammanfattning visar örlogshistoriken i Östersjön att kontroll av centrala öarna, skärgårdar och smala farleder är av avgörande betydelse för att utöva sjömakt, och därigenom begränsa en fiendes utbredning och manöver. En marin utan amfibiestridskrafter kan inte kont-

rollera sådan nyckelterräng.

Utmaningen är inte exklusiv för Sverige, då våra samarbetspartners inom den amerikanska marinkåren och brittiska Royal Marines Commandos bedriver en omfattande utveckling av sina organisationer likt svenska amfibiekåren. Utvecklingen utgår från en transformation från markoperativa uppdrag såsom i Afghanistan och Irak till sjöoperativtuppträdande, vilket kräver ett högteknologiskt marint integrerat operationskoncept tillsammans med respektive flotta. Genom nyttjande av amfibiestridskrafter med ytstridsför-

band skapas växelverkan mellan eldkraft och manöver både till havs och vid ovan beskrivna nyckelterräng vilket skapar en komplex hotbild för en motståndare i Östersjön.

Ett tänkbart brittiskt koncept för att skapa tillgång till ryska avreglingsområden utgår från tre typer av marinstyrkor med sekventiell styrketillväxt. Littoral Strike Group (LSG) avsedd för innästling och bekämpning av högvärdiga mål, Amphibious Strike Group (ASG) för besättande av nyckelterräng och Joint Strike Group (JSG) för upprätthållande av sjökontroll. Royal

Marine Commandos övade konceptet nyligen vid den svenska övningen Aurora 23 med en LSG.

Den amerikanska marinkåren genomför en liknande utveckling, där motståndarens långräckviddiga precision hos avreglingsystem krävställer att marinkåren måste kunna uppträda och nå framgång inuti avreglingsystemens verkanszon. Begreppet benämns som "stand-in forces". Konceptet kompletteras med en förändring av organisation kallad "distributed operations" där traditionella förbandsstrukturer såsom kompani, bataljon och brigad

överses mot mindre enheter som kan uppnå samma effekter med mindre men högteknologiska resurser, och därav minska risken för upptäckt. Vidare används termen Expeditionary Advanced Based Operations (EABO) för att förklara hur marinkåren avser etablera egna avreglingsystem vid nyckelterräng för att understödja flottans manöver. Den pågående utvecklingen inom amerikanska marinkåren har påvisat att underrättelseinhämtning och målinmätning inom samtliga domäner är av stor vikt i syfte att ge marinchef och operativ chef underlag för insats med egna

Styrkedemonstration. Foto: Jonas Olsson/Försvarmakten.

långräckviddiga precisionsvapen. Vidare krävs en förmåga att förneka fienden samma förmåga. konceptet kallas "Reconnaissance and Counterreconnaissance" i den litorala operationsmiljön, och förmågan att upprätta marint informationsöverläge har identifierats som en framgångsfaktor. Våra samarbetspartners marinkårer är därav på god väg att utveckla metoder, system och doktrin för att ta sig in i ett avreglingsområde, bekämpa högvärdiga mål och skapa förutsättningar för efterföljande styrketillväxt syftande till manöverutrymme för fartygsstyrkor, och samtidigt förneka fienden densamme.

Överbefälhavarens råd anger

att Försvarmakten inom Nato ska skydda såväl svenska som alliansens intressen och verksamheter, möjliggöra för alliansen att genomföra styrkeuppbyggnad och kraftsamling samt kunna verka i stabiliserande, defensiva och offensiva operationer i alla domäner. Marinen och amfibieförbanden i synnerhet är ett krav för att kunna nå den strategiska nivåns målsättningar. Till skillnad från brittiska och amerikanska amfibieförband så uppehåller vi oss i avreglingszonen dagligen. De svenska amfibieförbanden är redan idag en konstant "stand-in force" eller "littoral strike group" som verkar innanför motståndarens

avreglingsystems räckvidd i små stridsbåtsburna distribuerade enheter, med möjlighet att bekämpa mark- och sjömål med interna- likväl som externa verkanssystem.

Inom stabiliserande operationer bidrar amfibieförband genom säkerhetsoperationer, skydd av vital infrastruktur, underrättelseinhämtning och upprätthållande av territoriell integritet av vår, och våra blivande allierades gränser. Den ytterst stabiliserande faktorn är dock att amfibieförbanden befinner sig i Östersjön, tillgängliga och med en hög beredskap, vilket blir problematiskt för motståndaren som denne måste ta hänsyn till. Inom

defensiva operationer besätter amfibieförband nyckelterräng där motståndaren inte får finnas, och upprättar egna avreglingsförmågor för att förneka motståndaren tillgång eller utbredning, samt möjliggöra för våra och allierade fartygsstyrkors manöverutrymme. Inom offensiva operationer bekämpar amfibieförband högvärdiga mål med egna och externa resurser inom motståndarens avreglingsystem syftande till att skapa manöverutrymme till havs och möjliggöra för efterföljande marin styrketillväxt. Marinen har försynt identifierat dessa behov och utvecklat de föregående stridsätt/företagstyper som numera

benämns som taktiska uppgifter. Uppgifterna som amfibieförbanden kan tilldelas utgår från den nya allianskontexten tillika som för nationellt försvar.

Sammanfattningsvis har denna artikel påvisat att Östersjön som innanhav kan påverkas från land, där den part som besätter nyckelterräng i form av större öar, skärgårdar och trånga farvatten innehar bäst förutsättningar för att vinna den marina striden. Amfibieförbanden innehar ett obestritt användningsområde för den svenska marinen och tillika våra blivande alliansmedlemmar. Vår främsta styrka är att vi agerar inom motståndarens avreglingsystems

räckvidd, och utgör ett kontinuerligt hot mot motståndaren genom flexibla amfibieförband, som kan verka över hela det operativa djupet i Östersjön, i större som mindre sammansättningar med förmåga att bekämpa motståndarens avreglingsförmågor både på land- och till sjöss, med inneboende likväl som externa vapensystem. Amfibieförbanden är därav en förutsättning för att uppnå sjökontroll inom ett alliansperspektiv.

Major Magnus Kahlin,
Amfibiestridsenheten,
Sjöstridsskolan

”Mina spårljus! Dykare! Eld!”

MIKAELS PLUTON JAGADE GRODMÄN PÅ ALMÖ 1984

Filmteamet spelar in Mikael Lindholms föredragning vid postställe 15 där ”cigarren” upptäcktes. Foto: Mikael Lundahl.

I februari - mars 1984 pågick en längre ubåtsskyddsoperation i Karlskronaområdet. Vår förmåga hade ökat så att vi lyckades stänga inne farkoster och dykare i den bassäng som bildas innanför en ring av stora öar utanför Karlskrona. Händelserna kulminerade när en dykare tog sig över land ut till havet på Almö, medan flera andra dykare hindrades av våra förband. Mikael Lindholm, då löjtnant på I 12, har i en mycket spännande bok beskrivit vad som hände hans pluton på Almö under sex intensiva dagar. Boken, ”Skuggor från vattnet” ges nu ut i en tredje, omarbetad utökad

utgåva på Ranunkel förlag.

Rubriken till artikeln är ett citat ur boken, där plutonen genom eldgivning fick främmande dykare att vända på isen och försvinna ner i vattnet. Den som skrek ut ordern var sergeant F, som vid tillfället var en av de som öppnade eld.

Inför utgivningen har förlaget den 3-5 november 2023 genomfört ytterligare fördjupad dokumentation av händelserna. Sju av de befäl och värnpliktiga som var grupperade på Almö har djupintervjuats i förlagets lokaler uppe på Gräsvik. I inspelningsstudion har var och en av deltagarna blivit intervjuade och infr

kameran fått berätta om sina upplevelser för producenten Urban Bardå. De ofta mer än timslånga inspelningarna är i många fall skakande berättelser om vad befäl och värnpliktiga kunde få uppleva från och med U 137:s grundstötning 1981 och fram till slutet av 90-talet. Inspelningarna utgör en viktig del i dokumentationen av den tidens händelser.

Dagen avslutades med en trevlig pubafton, där allvarliga minnen och glada skratt blandades om varandra.

Lördagen ägnades åt inspelningar vid plutonens grupperingsplatser ute på Almö. Både inspelningsteam på marken och drönare utnyttjades.

Mikael Lindholm och hans tidigare underställda gick till fots längs Almös östra strand, där plutonen hade haft sina postställen. Vid platserna där händelserna utspelat sig berättade var och en återigen om sina upplevelser inför kamrater och kameror.

Väl uppe vid de norra posteringarna vände skaran, för att på återvägen komma ihåg ännu fler detaljer från de sex dramatiska dygnen.

Väl tillbaka vid Hajvar där kompanistaben varit upprättad i kustartilleriets stora plåtförråd blev dagens hotbild tydligt synliggjord. Det militära området, som under lång tid, åtminstone delvis, varit öppet

för allmänheten, är nu åter inhägnat, med tydliga förbudsskyltar och kameraövervakning. Något besök på platsen för kompanistaben blev det därmed inte.

Till truppen anslöt ännu en person av största betydelse för händelseutvecklingen på Almö, polismannen Lars Neij. Av förklarliga skäl dock utan den andre hjälten, hans polishund Jax.

Neij och Jax var de, som genom skickligt arbete spårade dykaren över Almö. Denna spårning blev den direkta anledningen till att Lindholms kompani sattes in där några dagar senare. Neij och Jax var också

direkt inblandade i flera händelser inom plutonens område, vilket berättas om i Lindholms bok. Återseendet blev mycket hjärtligt och uppskattat.

Dagen avslutades med att Ranunkel bjöd på en sedvanligt god och munter middag på Sjöofficersmässan, som utvecklade sig till en riktig minnenas afton. Samtalen kom att föra med sig att ytterligare dokumentation, med ännu flera personer, planerades in.

Det inspelade filmmaterialet och övrig dokumentation bearbetas nu efter hand av Ranunkel Förlag. Detta för att dels förvaras för framtiden och dels för produktion av dokumentär-

Mikael Lindholm på stadshotellet i Eksjö vid plutonens julfest 1983. Foto: Mikael Lundahl.

film eller liknande.

Har du, eller någon du känner varit med om händelser från ubåtskyddstiden eller U 137, hör av dig till förlaget. Det som många var med om då, och som ofta upplevdes vara "vardagsmat", var egentligen en uppseendeväckande verksamhet i syfte att hindra främmande makts verksamhet på svenskt territorium.

I dagens nya säkerhetspolitiska läge, behöver vi återigen informera om den hänsynslöshet som Sovjet uppvisade då, och som Ryssland uppvisar nu.

Den eviga freden, som inledde det nya seklet och som angavs som skäl till att lägga ner vårt regemente, visade sig raskt vara världens kortast evighet.

Text: Rolf Lindén.

Sergeanterna F och W vid platsen för fotavtrycket. Foto: Urban Bardå.

RECENSION SKUGGOR FRÅN VATTNET

Boken Skuggor från vattnet av Mikael Lindholm är inte bara skuggor som titeln anger utan ögonvittnesskildringar från verkliga händelser, grodmän och miniubåtar i Karlskrona skärgård 1984. En tid som nog de flesta läsare har något förhållande till. Inte bara till den då aktuella nyhetsrapporteringen utan även deltagit aktivt som anställd i olika former eller som värnpliktig i Försvarsmakten.

Skrönorna och vandringshistorierna om händelseförloppen har blivit många genom åren och som vanligt så har felaktigheter spridits då fakta saknats i de olika händelsekedjorna. Författaren till boken, Mikael Lindholm, tjänstgjorde som löjtnant och plutonchef vid Norra Smålands regemente I 12 och med 3:e kompaniet bevakade han området vid Almö i mars 1984. Almö är halvön som förbinder Hasslö över ett sund med en bro.

Författaren tar upp skeendet från den 2 mars 1984 som är rikt illustrerade med kartor, teckningar av iakttagelser, tjänsteanteckningar och egna dagböcker och med aktuellt underrättelsesläge ges läsaren in god inblick i händelseförloppet och dess bakgrund. Dessförinnan får läsaren en god bild av Mikael som person, egen utbildning, hans tjänstgöring i försvaret och det dagliga arbetet på I 12 och de vapen hans förband var utrustat med. Som läsare får du även en tillbakablick över kalla kriget och den värld vi då levde i. Detta för in

läsaren i hur världen men även vår egen omgivning såg ut för fyrtio år sedan. På så vis är det lättare att förstå och sätta in händelserna 1984 i ett sammanhang.

Boken skildrar sex dygn av dramatiska händelser som utspelar sig i Karlskrona skärgård i mars 1984. Efter rekognoscering i området grupperade Mikael med sitt förband och läsaren får till sig ett detaljerat händelseförlopp och med olika vittnesuppgifter från deltagarna. Författaren har haft återträffar med de värnpliktiga som tjänstgjorde 1984 och de har även besökt platsen tillsammans. En realistisk berättelse där även dagliga bestyr och bekymmer finns med. Så börjar en berättelse om iakttagelser, verkanseld, spår efter grodmän, cigarrliknade föremål i vattnet. Allt beskrivet i detalj med tider, autentiska bilder, tidningsklipp och teckningar av iakttagelser i en logisk följd, som gör det lätt för läsaren att följa verksamheten och händelseförloppen. Avslutningsvis tar författaren upp sina egna reflektioner efter dygnet på Almö i mars för fyrtio år sedan.

En läsvärd bok som speglar det som inte alltid är så vanligt, hur ubåtsjakterna genomfördes och uppfattades längst ut på förbanden.

Samtidigt har en viktig dokumentation både publicerats för framtiden och bevarats, något som annars oftast föras i något arkiv på glömskans förtöjningsplats.

Text: Ingmar Elofsson.

NY CHEF SJÖSTRIDSSKOLAN

I slutet av juni fick Sjöstridsskolan, SSS, en ny chef. Här presenterar han sig och sina tankar kring det nya uppdraget som skolchef.

Jag heter Erik Öhrn, är gift med Anna och vi bor i ett hus på Ringö utanför Karlskrona. Vi har tre ungdomar; Viktor, Oskar och Hugo som är 22, 18 respektive 15 år. Viktor läser på Linköpings Universitet och är numera bosatt i Norrköping. Jag är ursprungligen från Stockholm och Anna från Göteborg så vi har vår övriga familj spridd lite över södra Sverige. Vi har dessutom en hund som följer med oss mest överallt.

Jag tycker om att träna och röra på mig i allmänhet utan några särskilda förmågor. Just nu skulle jag mest beskriva mig som att jag cyklar, spelar golf, spelar padel och använder mitt gymkort så att timpriset ska sjunka. Sommarhalvåret försöker vi vara ute så mycket tiden medger i både skärgård och natur, vi tar gärna en vecka för att vandra i fjällen. På vintern åker vi skidor några veckor och jag fortsätter att åka Telemark en säsong framåt i taget, ständigt påmind om att försäsongsträningen kunde varit bättre.

MILITÄR BAKGRUND

Jag började min militära bana i Karlskrona i början av 90-talet men tillbringade de första sex-sju åren efter officersexamen på Berga, 2003 flyttade jag ner till Karlskrona och till 3.sjöstridsflottiljen. Efter några år som FC på HMS Nyköping och sedan som divisionschef för 31.korvettdivisionen fick jag uppgiften att ta över som chef för 3.helikopterskvadronen i Ronneby, en uppgift som var långt utanför både kärnkompetens och

komfortzon. Men mottagandet i skvadronen, Helikopterflottiljen och Flygvapnet som helhet var fantastiskt och det blev början på åtta mycket annorlunda, utvecklande och framförallt roliga år i Flygvapnet. Jag blev kvar på skvadronen i nästan fem år och gjorde därefter ett drygt halvår på Marinstabens Operationsavdel-

jag av både respekt och intresse för de kompetenser jag kom med, den erfarenheten har format en del av vad jag anser är viktigt i det här uppdraget.

UPPDRAGET SOM C SSS

Jag ser framför mig att vi tillsammans på Sjöstridsskolan fortsätter den redan påbörjade utvecklingen och det inledda förändringsarbetet samtidigt som vi värnar den kompetens och erfarenhet som präglar skolan. Jag räknar med att både omvärld och uppgifter fortsatt kommer utmana oss till utveckling av vår förmåga: att säkerställa de marina krigsförbandens grundförutsättningar för sina egna förmågeutvecklingar. Vi kommer behöva hitta nya sätt, vägar och metoder. För att vara den lärande och förändringsbenägna organisation vi behöver vara, är det viktigt att vi värdesätter olikheter, värnar om en stark förbandsanda präglad av ett öppet och tillåtande klimat, fokuserar på lärande och välkomnar både nya människor och nya kompetenser till vårt förband.

Jag ser fram emot att tillsammans med alla er på Sjöstridsskolan få fortsätta den här spännande utvecklingen, där vi tillsammans

kommer bidra till Försvarsmaktens och Marinens tillväxt av både volymer och förmågor. Jag är långt ifrån kunnig eller ens insatt i allt vi gör, men jag är fullkomligt trygg i vissheten att sakkompetensen och erfarenheten finns ute bland er.

Tack, nu fortsätter vi framåt!
Erik Öhrn, Chef Sjöstridsskolan.

U137 – ÅRSDAGEN

Utdrag ur besättningens loggbok: " 1981-10-27 kl 19:57 - Ubåten går på ett grund. Dieselmotorn stoppad. Båda motorerna full back "

På det årliga mötet på dagen för grundstötningen samlades kollegor, som var med vid händelsen. Sjöofficersmässen serverade en delikat middag med tillhörande dryck. På slaget 19:57 höjdes glasen för en gemensam minnesskål. Till kaffet i klubbbrummet var stämningen hög och historierna avlösta varandra.

Om U 137 (egentligen S-363) har det skrivits och berättats mycket. Här har författare till boken "U 137 - vi som höll gränsen" samlats för att minnas. Viktigast är, att hela Sverige fick kunskap om att Sovjet ogenerat uppträdde på vårt territorium med kärnvapen. Vilket Sovjet/Ryssland frekvent hade gjort, och fortsatt med.

Text och foto: Lisbet Landin.

*Vy från bevakningspostering på Torumskär där svenska kustartillerister och fallskärmsjägare låg grupperade mellan 28 oktober – 6 november 1981. Fotograf okänd
Forts. nästa uppslag.*

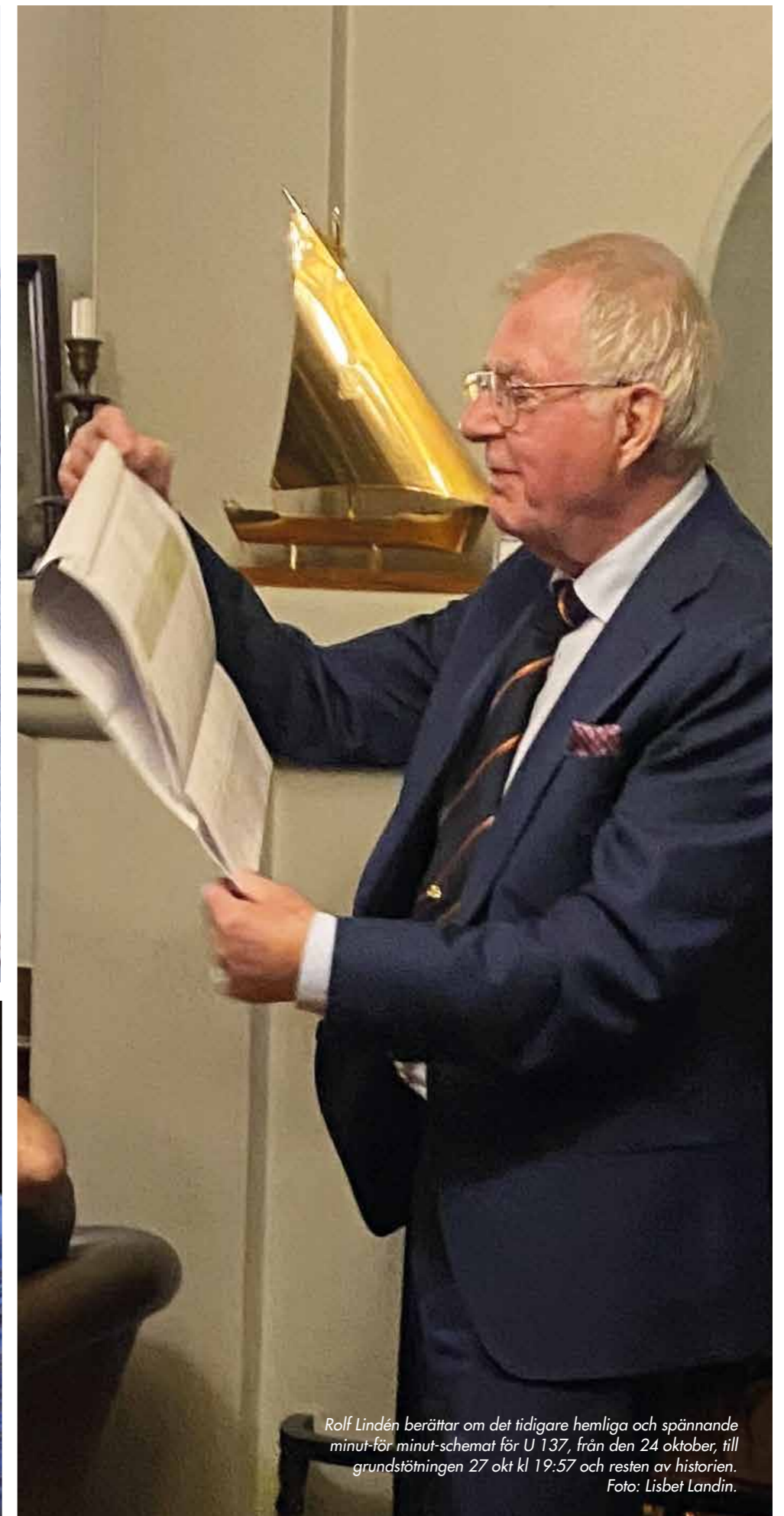

MUL 13 och transportbåt 351. Foto: Marinmuseum/SMTM Fotograf okänd.

Småprat om U 137 och längst fram på tidskriftens layoutare Urban Bardå.

Rolf Lindén berättar om det tidigare hemliga och spännande minut-för-minut-schemat för U 137, från den 24 oktober, till grundstöningen 27 okt kl 19:57 och resten av historien. Foto: Lisbet Landin.

FN-dagen

med Hemvärnets Musikkår i Blekinge

FN-dagen är en temadag som firas 24 oktober till minne av att FN-stadgan trädde i kraft den dagen efter att de fem permanenta medlemsstaterna i FN:s säkerhetsråd och en majoritet av medlemsstaterna hade ratificerat FN-stadgan 1948. FN-dagen firas

på olika sätt runt om i landet. Hemvärnets Musikkår Blekinge firade dagen med en traditionsenlig konsert i Amiralitetskyrkan under ledning av Björn Ericsson. Förutom FN-dagen så firas Världssarvsveckan i Karlskrona med en rad olika arrangemang.

Detta i regi av Marinmuseum, Karlskrona kommun, Amiralitetsförsamlingen, Museet för Rörligt Kustartilleri och många andra.

FN-dagen har firats sedan 1948, och instiftades för att främja de syften, målsättningar och resultat som FN står för internationellt. Dagen firas som helgdag i några länder och i Finland, Danmark och Sverige är det allmän flaggdag den 24 oktober sedan 1983. I Sverige säljs det sedan något decennium tillbaka även en speciell FN-bakelse.

Förenta nationernas flagga el-

ler FN-flaggan är den flagga som hissas för Förenta nationerna, och utgörs av en ljusblå flaggduk med FN:s emblem i vitt. Emblemet utgörs av en världskarta med utgångspunkt vid nordpolen omgiven av olivkvistar, vilka symboliserar fred. Flaggan antogs den 7 december 1946 vilket för övrigt även var femårsdagen efter anfallet på Pearl Harbor. Från början var 51 länder anslutna till FN och idag är det 193 länder. Vatikanstaten är idag den enda internationellt kända staten som inte är medlem i FN. En speciell blå basker bärs av personal

som tjänstgör i FN-förband.

FN:s stadga anger fyra huvudmål för FN, och de är att upprätthålla internationell fred och säkerhet, att utveckla vänskapliga förbindelser mellan länder, att åstadkomma internationell samverkan för att främja utveckling och mänskliga rättigheter och att utgöra en medelpunkt för länders samverkan för att nå dessa mål.

Amiralitetspastor Daniel Breimert höll en betraktelse och utgick från en speciell FN-bön som finns på en tavla i kyrkan. Breimert tog upp den mörka tid

vi lever i och fem stora händelser som påverkat oss, och kommer att påverka oss en lång tid framöver. Kriget i Ukraina - Kriget och oron i Mellanöstern - Det höga terrorhotet mot Sverige - Gängkriminaliteten och klimatkrisen. Hoppet är dock det viktigaste och vi får aldrig sluta att hoppas eller låta det överge oss avslutade Breimert.

Text och bild: Ingmar Elofsson.

Tysk ockupation av kanalöarna

Kanalöarna ligger mellan 15 och 50 km från Normandies kust i norra Frankrike. Deras sammanlagda yta är ca 200 km², där Jersey svarar för över halva ytan och har idag ca 100 000 av öarnas närmare 160 000 invånare. Öarna har sedan 1066 tillhört den engelska, senare brittiska kronan, för att tidigare tillhört hertigdömet Normandie. De båda öarna Jersey och Guernsey har egen lagstiftning och eget skattesystem. En del ålderdomliga inslag finns kvar i öarnas författningar. Kanalöarna är idag ett populärt turistmål.

Öarna var det enda brittiska territoriet som var ockuperat av tyskarna under andra världskriget, vilket engelsmännen gärna påpekar. Den tyska ockupationen av Kanalöarna varade under större delen av andra världskriget, från den 30 juni 1940 till befrielsen den 9 maj 1945. Mellan den 3 september 1939, när Storbritannien förklarade krig mot Tyskland och den 9 maj 1940, förändrades livet på Kanalöarna. Till skillnad från i Storbritannien fanns inte värnplikt, men ett antal av invånarna på kanalöarna reste till Storbritannien för att gå

med som volontärer. Trädgårds- och turishandeln fortsatte som vanligt och den brittiska regeringen släppte på restriktioner för resor mellan Storbritannien och Kanalöarna i mars 1940, vilket gjorde det möjligt för turister från Storbritannien att ta semester på de traditionella öarna.

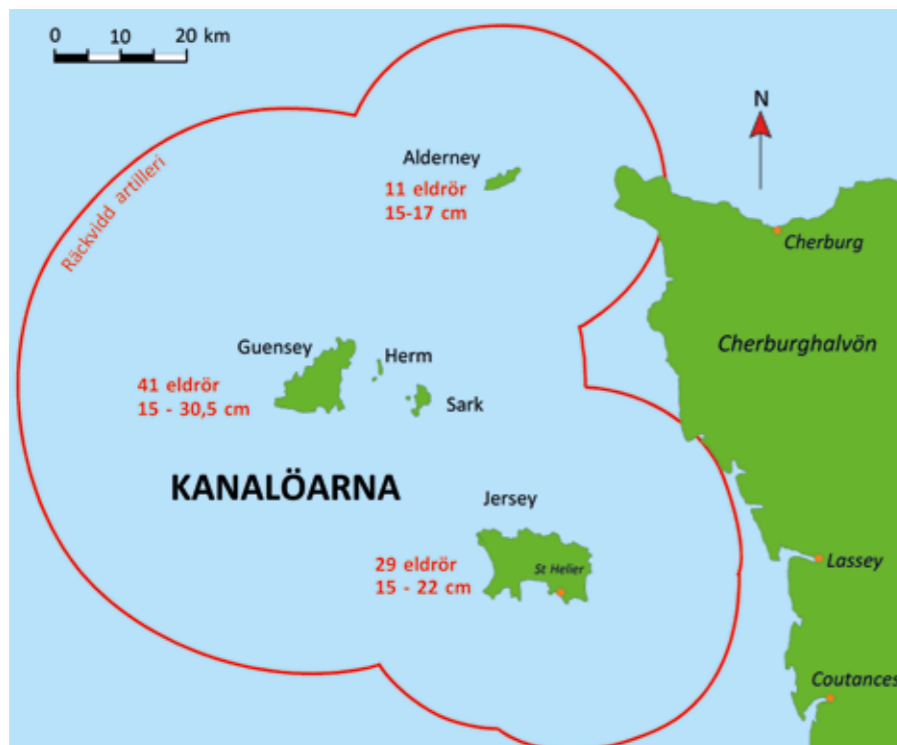
Den 10 oktober 1941 beordrade Hitler att kanalöarna skulle bli ett ointagligt fort. De större av öarna är Jersey, Guernsey, Alderney, Sark och Herm, alla togs de av tyska Wehrmacht utan motstånd

Till skillnad från britterna satade tyskarna rejält på Kanalö-

I en av befästningarna har inrättats ett museum och där förevisas bland annat materiel och utrustning som är i så gott som nyskick. Foto: Ingmar Elofsson.

Artilleri och räckvidd. Skiss: The Channel Islands 1941-45.

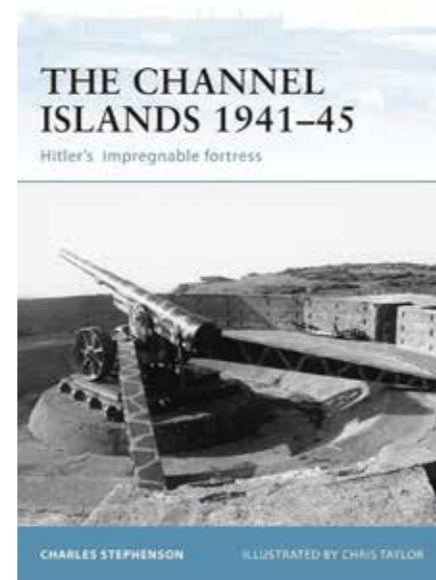
arnas försvar och byggde olika befästningar som omfattade flera hundra bunkrar, flera tusen soldater och grovt kustartilleri och även en stridsvagnsbataljon. Enligt icke verifierade uppgifter fanns 27 000 tysk militär personal på öarna.

Kanalöarnas befolkning behandlades dock väl av tyskarna. Avsikten var att skapa en PR-bild av hur deras tänkta ockupation av själva Storbritannien skulle kunna se ut. Några som behandlades mindre väl var alla de fångar, slavarbetare är kanske ett bättre uttryck, vilka fördes till öarna för att bygga de tyskarna befästningarna. På ön Alderney avled 400 personer under det tyska byggprojektet.

En stor tunnelanläggning byggdes, vilket tog tre år och gick under namnet Ho8, Höllgangsanlage 8, som på svenska kanske skulle kunna uttryckas som underjords- eller berganläggning. Tunneln skulle rymma 500 vårdplatser för skadade och även ett antal operations- och behandlingsrum samt administrativa lokaler. Tusentals ton berg forslades bort då man sprängde och grävde sig fram i de kilometerlånga tunnlarna. 6 000 ton betong gick åt till anläggningen som för övrigt inte blev helt färdig. Hundratals tvångsarbetare forslades från hela Europa för att arbeta med tunnelbygget. Ett antal krigsfångar från Polen och Sovjet ingick också i arbetsstyr-

kan och de behandlades sämre än djur. Tyskarna befäste öarna ordentligt och här hade man en strategisk plats att verka från.

Vid den allierade invasionen av Normandie avstod man från att försöka ta Kanalöarna då de inte hade någon betydelse för invasionen eller erövringen av Normandie. Luftangrepp från tyskarna och senare från de allierades sida var de egentliga stridshandlingarna under hela kriget. Några mindre brittiska kommandoräder genomfördes men resultatet och ändamålet är oklart. Vid tiden för krigsslutet blev matsituationen på Kanalöarna mycket svår och kort före krigsslutet var den katastrofal. Försörjningskedjorna fungerade inte och området var inte prioriterat. Insatser genomfördes

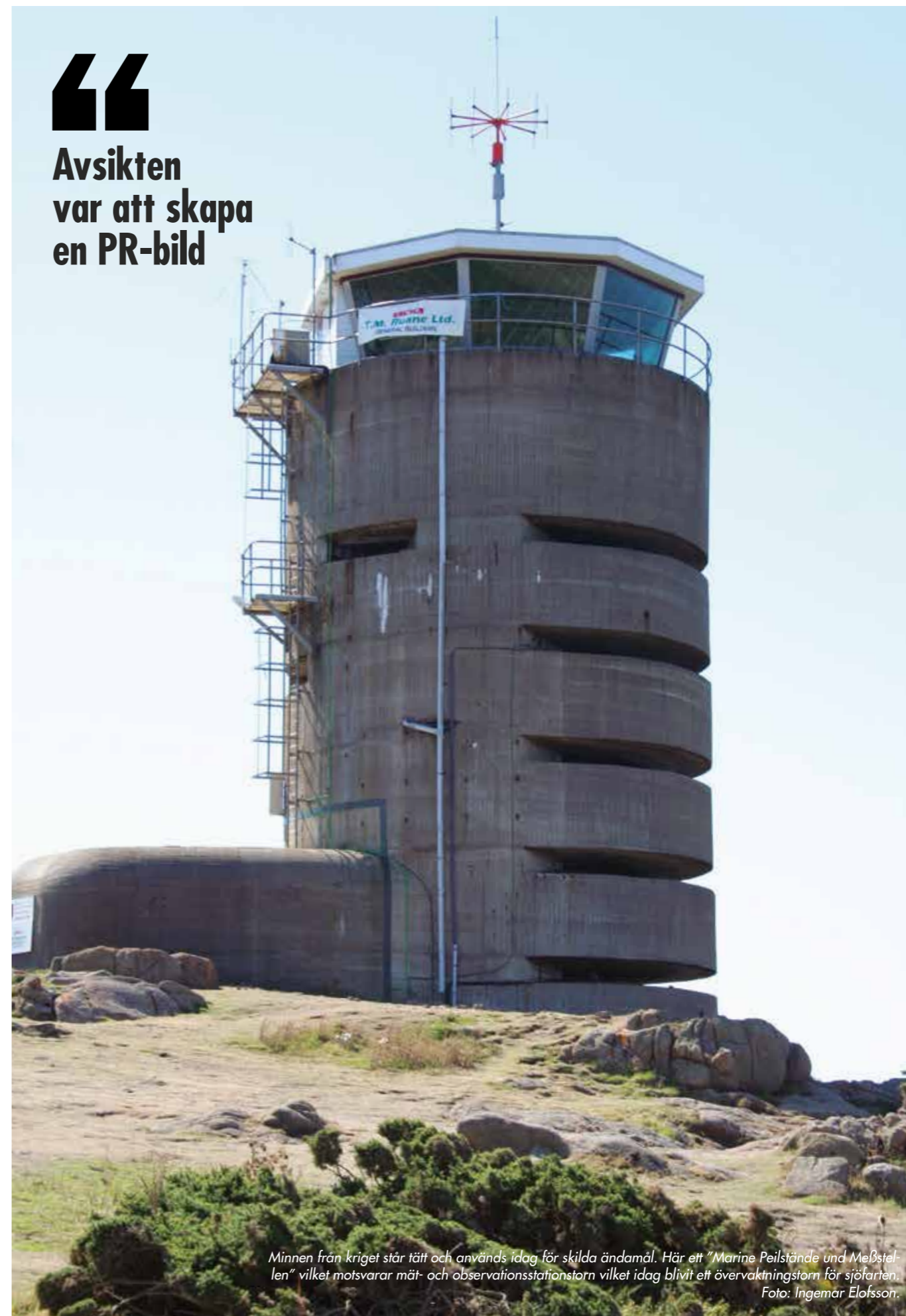

av Röda Korset och ett svenskt Rödakorsfartyg, Sveabolagets S/S Vega, transporterade förnödenheter till Kanalöarna vilket anses ha blivit räddningen för många öbor och har även förärats ett minnesmärke i staden Saint Helier.

Tyskarna kapitulerade ombord på den brittiska jagaren HMS H91 Bulldog den 9 maj. För kanalön Alderney med sin tyska byggbrigad ledd av SS dröjde befrielsen dock ytterligare en vecka, till den 16 maj. Som på

Att få fram logistiktransporter kräver noggrann planering och skydd av sjöfartens

“
Avsikten
var att skapa
en PR-bild

Minnen från kriget står tätt och används idag för skilda ändamål. Här ett "Marine Peilstände und Maßstelen" vilket motsvarar mät- och observationsstationstorn vilket idag blivit ett övervakningstorn för sjöfarten. Foto: Ingemar Elofsson.

S/S Vega ägdes av Stockholms Rederi AB Svea. Byggt på Lindholmens varv i Göteborg och levererades den 18 mars 1913. Kolbunkern räckte för 16 dagar till sjöss. Vega chartrades 1939 för internationella Röda Korset och stationerades i Lissabon. Hon genomförde inte mindre än 44 hjälpresor och den 11 juni 1945 i London var uppdragen slutförda och Röda Korstecknen målades över. Därefter gick hon i vanlig lastrafik fram till den 22 maj 1954 varefter hon högs upp i Travemünde. Foto: Sjöhistoriska museet/SMTM Fotograf okänd.

många andra ställen hålls minnet av andra världskriget levande och museer och minnesmärken finns på flera olika ställen, inte minst på ön Jersey.

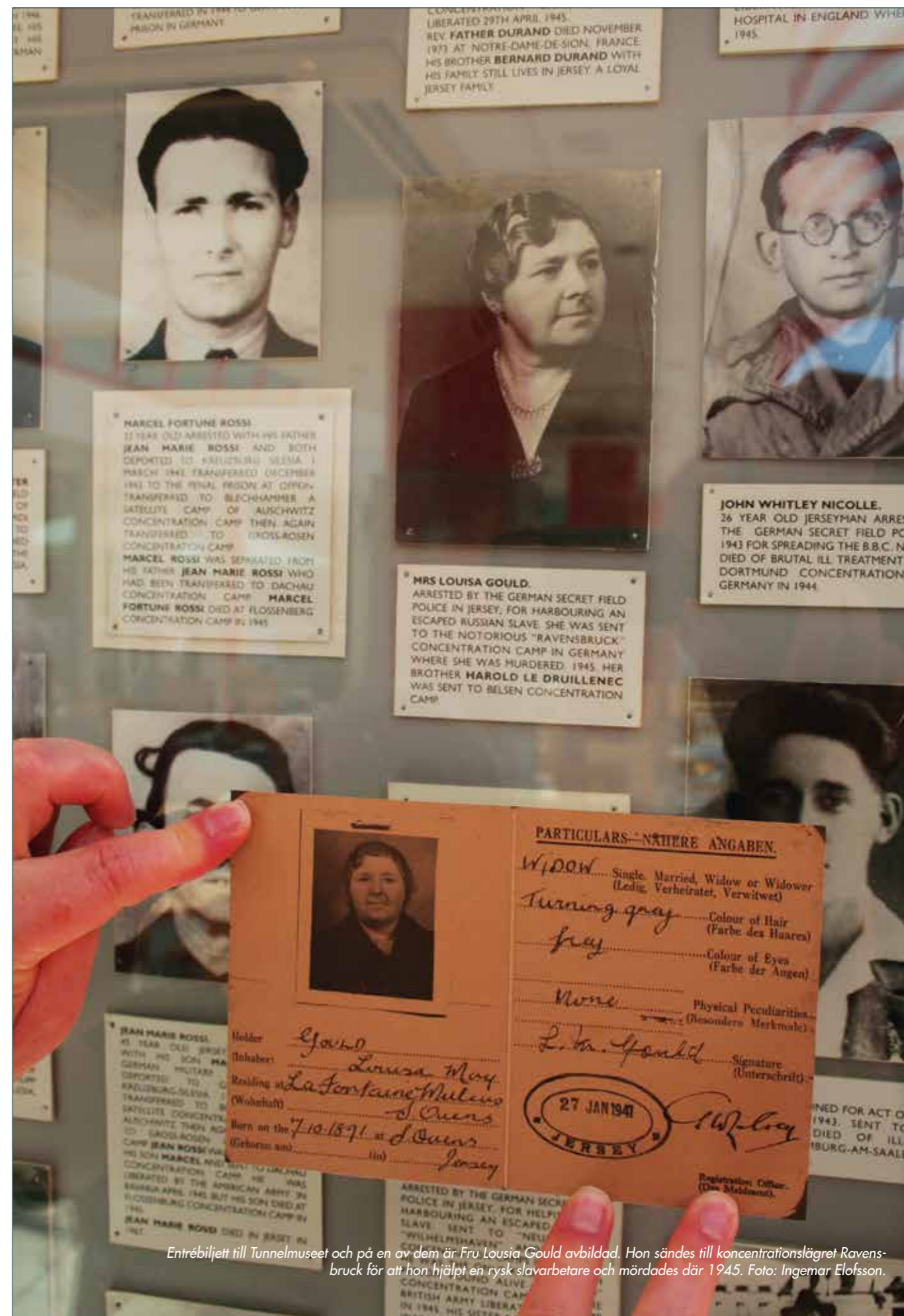
Tunnelanläggningen som inte blev helt färdigbyggd är idag

inrättad som museum. I den knappt 200 meter långa delen av tunneln, som är öppen för allmänheten, finns helt intakta utrymmen från tiden för ockupationen och även flera minnesutställningar. Bland dessa finns

en utställning om det svenska fartyget S/S Vega som på uppdrag av Röda Korset försåg ön med mat efter krigsslutet. På en batteriplats på västra delen av ön Jersey har ett museum inrättats i en av bunkrarna som innehåller

S/S Vega genomförde under brinnande världskrig sex dödsföraktande seglatser över tyskt territorium till Jersey. I lastrummet fanns mat och mediciner till de svältande på de isolerade och ockuperade brittiska Kanalöarna. I lastrummet fanns på varje resa, under de fyra ångdrivna vinscherna som kunde lyfta tre ton vardera, 85 344 livsmedelspaket, 27 000 tvålar och bland annat 52 kartonger medicin till befolkningen på de ockuperade brittiska Kanalöarna. Resorna var inte riskfria då 143 000 minor lagts ut runt öarna.

Entrébiljett till Tunnelmuseet och på en av dem är Fru Lousia Gould avbildad. Hon sändes till koncentrationslägret Ravensbrück för att hon hjälpt en rysk slavarbetare och mördades där 1945. Foto: Ingemar Elofsson.

“

Invånarna
fick ett
särskilt pass

Befästningarna var omfattande och de flesta av dem står kvar idag och ett av dem används som museum. Foto: Ingmar Elofsson.

det mesta som kan tänkas och inte är allt för skrymmande, motorcyklar, uniformer, porslin, instruktionsböcker och en del annat. Allt är i skick som nytt och försett med Hitlertysklands emblem.

Under den tyska ockupationen tilldelades invånarna ett särskilt pass och kopior på dessa utgör inträdesbiljetten till museet. På en stor vägg kan man sedan läsa

Ingången till den 5 000 meter långa tunneln belägen 50 meter under markytan. Där arbetade 5 000 krigsfångar med tunneln som inte blev helt färdigställd. På Jersey byggdes sammanlagt sju tunnlar. Foto: Ingmar Elofsson.

vad som hände just den personen som är på det pass du har i din hand. Många av invånarna fick också sätta livet till då de försökte hjälpa krigsfångarna på olika sätt.

I anslutning till anläggningen som idag är ett välbesökt turistmål finns butiker med olika minnessaker. I hyllorna finns flera meter litteratur om andra världskriget och inte minst om ockupationen av kanalöarna. Man förundras hur man kan producera så mycket skrivet material om ockupationen av Kanalöarna som i perspektivet av hela andra världskriget, trots

allt var rätt begränsad. En av de mer uttömmande och illustrerade böckerna är The Channel Islands 1941-45 av Charles Stephenson.

Text och foto: Ingmar Elofsson.

I en av befästningarna har inrättats ett museum och där förevisas bland annat materiel och utrustning som är i så gott som nyskick. Foto: Ingmar Elofsson.

FORTCHEFSMIDDAG

EFTER FEM VILANDE ÅR!

Fredagen den 12 maj, en strålande vacker försommardag, återupplivades traditionen med Fortchefsmiddag på Kungsholmsfort. Denna tradition har varit vilande de senaste fem åren, men i år bjöd fortchefen Thomas Jahnsson in samtliga före detta fortchefer till en eftermiddag och kväll på fortet vid Karlskronas inlopp. Hedersgäst i år var marinsbaschefen Fredrik Edwardson.

Klockan 1400 anlände en snabbgående båt till Kungsbron och hämtade upp oss "före detingar" för en snabb färd ut till Kungsholmsfort. Väl framme togs vi emot av fortchefen och därefter följde ett mycket traditionellt och uppskattat program: Mingel i fortschefsparken, rundvandring på fortet, filmföreläsning i filmsalen, ombyte och tvgning innan själva fortchefsmiddagen serverades i den vackra matsalen i Norra befälshuset. Det gick inte att ta miste på att denna tradition har varit saknad av de deltagande, och många minnen, skratt och anekdoter utväxlades under kvällen. Som alltid går tiden fort, och vid 2200 var det dags att embarkera vår transport igen för återfärd till Kungsbron. I kvällsskymningen tog vi farväl och skingrades i olika riktningar på väg till våra hem. Men alla med samma förhoppning, att det blir en ny fortchefsmiddag 2024.

Peter Glimvall

Mingel i fortschefsparken: Dagen inleddes med mingel i den vackra fortschefsparken och med information av fortchefen och marinsbaschefen. Foto: Mikael Lindström, fortadjutant.

Äldste fortchefen: Vår äldste fortchef Åke Jaensson svarade som vanligt för historiska kunskaper och varm humor, ofta i oeffterhärmlig ekvilibristisk och personlig form. Foto: Mikael Lindström, fortadjutant

Samling framför N befälshuset: Samtliga deltagare på trappan till N Befälshuset. Främre raden: Fredrik Edwardson, Rolf Lindén, Roland Hultgren, Krister Victorsson och Thomas Jahnsson. Nästa rad: Åke Jaensson, Peter Glimvall, Bo Arnesson. Följande rad: Göran Boijesen, Lennart Larsson, Birger Werner. Översta raden: Karl-Johan Andersson, Günter Villman, Per Engkvist. Foto: Mikael Lindström, fortadjutant.

FOSSILFRITT

Observerat och lite tillbakablickat

Det har kommit till min kännedom att försvaret planerar att köpa nya sablar, eftersom befintliga betraktas som skrot. Inom vissa kretsar lär det ses som en provokation och upprustning samt leda till en "sabla" debatt.

Jag tycker inte att man ska bränna böcker, för jag har alltid haft ett stort intresse av att läsa böcker av alla de slag. Om man nu har ett brinnande intresse för att göra det, rekommenderar jag "hembränning".

På tal om hembränning. Nu är det klart. Alkohol har enligt forskningsteorier bidragit till vår civilisation. Aporna insåg det för tusentals år sedan, vilket rimligen bekräftar vårt släktskap.

Dessutom har man uppfunnit ett substitut till alkoholen, som inte ger "baksmälla". Så nu kan man utan betänkligheter plocka fram "lommaflaskan" som man fick i 50-årspresent? Frågan återstår om det får säljas i vanliga butiker och gårdshandel.

Till åren kommen förfaller jag ibland till "kom ihåg stunder". Då drömmar jag mig tillbaka till barn- och ungdomsåren. Jag är uppväxt hos mina morföräldrar. Mina mostrar och morbröder blev som systrar och bröder och de höll mig i "Herrans tukt och förmaning och att vara som folk". Ännu finns en moster i livet (97) och hon håller ordning på mig. Om världens bråkiga ledare hade haft hennes insikt, hade vi haft fred på jorden. Men vägen dit fylls av hinder och att ta lärdom av historien verkar inte angeläget.

Nog om detta.

Vid en sådan minnesstund tog jag fram fotot på mina exerciskamrater från 1959, för att kolla hur många som ännu lever och vad de hette/heter. Det gick ganska bra. Men en kamrats efternamn kom jag inte på. Inte ens googling hjälpte. Döm om min förvåning när jag dagen efter träffar honom i ett väntrum och jag då till min lättad kände igen honom och fick veta hans efternamn. "Larsson" - Puh.

Jag ryckte in som 17-åring (förtidsin-skriven/kanin eller åtminstone halv-kanin) och uttogs överraskande till telegrafistutbildning på 1. batteriet KA 2. Det innebar massor med monoton träning i mottagning och sändning av morsetecken, som efter flera månaders utbildning kröntes med tjänsten som radioman på Mul 13 vid slutövningen. En härlig avkoppling till telegrafitimmarna var rodd. Nog vill jag minnas att det nästan alltid var solsken, klarblå himmel och bleke, fast det kunde ju ibland vara krabb sjö. För oss vars sjövana inskränkte sig till flatekor i små insjöar, var rodd i valbåt (tiohuggare) något alldeles nytt och sjötermerna något svårtydda. Plikthuggare, akterska män, "över allt hal ut" "över allt stryk", och så "låt gå årorna" som ledde till missförstånd. En del roddare slängde nämligen sin åra överbord. Föga populärt.

Slutövningen genomfördes i Hanöbukten i full storm. Det blev "en nära döden upplevelse". (OK - där tog jag i). Men att hänga på bryggvingen som doppar i vågorna är inte så kul, och samtidigt signalera med en optisk lampa. För säkerhets skull skickade jag meddelande till allt som lyste eller blinkade i Hanöbukten och så länge fartyschefen (Nils Avendal för dem som minns honom) såg lugn ut bedömde jag att det fanns hopp.

Tigermyggan har kommit till Sverige och närmar sig mitt hemman - oroväckande. Än mer oroväckande är att en kvinna i Australien hade en levande mask i sin hjärna. Ve och fasa - man kan bli maskstungen till råga på alla faror.

Det handlar mycket om Koranen nu för tiden. Jag har inte studerat den. Däremot pluggade jag Katekesen i konfirmationsundervisningen utan att begripa särdeles mycket. Till Katekesen hörde förklarings-text, men inte tyckte jag att särskilt mycket blev klarlagt. Serietidningarna Fantomen och Tarzan var mera lättlästa. Men redan i folkskolan ingick kristendoms-kunskap.

Vi inledde varje skoldag med att stå upp i bänken och sjunga "Din klara sol går åter upp" till ackompanjemang av "frökens" orgeltramp. Kristendomstim-marna leddes av vår mycket omtyckta "folkskollärare" och vars spännande historia berättades med hjälp av fina planscher. Vilka gudar och avgudar, en eller flera, och vad som skilde dem åt, sades inte så mycket. Om vem som står högst tycks fortfarande oenighet råda. Men när "folkskolläraren" tyckte att vi skulle spela fotboll istället, Då blev det gudagott att vara.

Jag ordar ofta om dans och danslust och tycker om att dansa foxtrot. Men stopp och belägg. Nu väcker foxtrot en obehaglig känsla.

Nog är det konstigt att en foxtrotaktör kan styra och dansa runt med svenska folket och dess ledare utan hinder av lag och ordning. Parkeringsböter är, som tur är, alltid glasklara och ofrån-komliga.

Dessutom finns det "sega gubbar" som har svårt att bestämma sig för vad de vill. Nej tacka mig gamla kavallerister. Jag har haft en till granne och vi är fortfarande goda vänner trots att jag råkad nämna att kavalleribesluten var snabba men ofta fel.

Jag har häxringar i min gräsmatta. Nu har jag fått veta att de uppstått genom att änglar har dansat ringdans där och därvid har ringarna bildats. Jag har dock inte sett till några änglar, men gläds över att bo på "änglamark" Klart bättre än utsatt område.

Plötsligt är jag fylld av minnen, men nu får det räcka för denna gång.

Låt mig därför slutligen citera Albert Engström:

En frostig vårdag i Roslagen satt två Rospiggar på sin ljugarbänk, iklädda ylletröja, vantar och neddragna mössor.

Den ene frågade den andre - "fryser du"?

Den andre svarade glatt - "Ja tack".

Bengt-G Lex

Göte har Sveriges största prissamling

Jag besökte en vacker septemberdag minören och skytten Göthe Karlsson och hans hustru Åse-Liv i deras hus på Hasslö. Jag fick mig till livs en samling priser av allehanda slag från de skyttetävlingar Göthe deltagit i under en lång tid som tävlingsskytt, såväl med gevär som med kpist.

Men vi tar det från början. Göthe kommer ursprungligen från Jordö på Almös västra sida. Här började Göthe tävla i skytte i unga år och detta i Förkärla skyttegille i Blekinge västra skyttekrets. Han gjorde sin värnplikt vid KA 2 som minör och kom att stanna kvar i yrket till pensionen 1992. Han blev underofficer vid KA 2 1961 och kom åren 1965 - 1969 att tjänstgöra vid KA 3 i Fårösund, där han blev en mycket aktiv medlem i regementets skytteförening.

Han återkom till KA 2 1969 och

Diverse priser och utmärkelser.

Medaljer så långt ögat når och ett överslag ger runt 400 stycken.

blev direkt ordförande i KA 2 skytteförening och som sådan verkade han i hela 50 år fram till och med 2019. Sin sista tävling gjorde han 2018. Verksamheten 2019 och 2020 var ytterst begränsad på grund av den rådande pandemin.

Han lämnade den militära tjänsten med pension 1992. De sista åren tjänstgjorde han som fartygschef på transportfärjan Bore.

KA 2 skytteförening tillhör den grupp av föreningar, som fortfarande bär regementets namn.

I husets gillestuga har Göthe samlat de priser, han erövat som aktiv skytt i mer än 70 år. Här finns medaljer, plaketter, pokaler, diplom och

Marina plaketter som vid en överslagsberäkning är runt 180 stycken.

mycket annat, allt arrangerat på ett utomordentligt sätt.

Det skulle ta alltför stor plats att visa allt som finns i prissamlingen, utan priserna får representeras av bilderna i artikeln. För sina insatser inom svensk skytterörelse belönades Göthe med kunglig medalj 2004. De

Åse-Liv och Göthe Karlsson.

främsta meriterna på tävlingsbanan är ett stort antal mästartitlar såsom:

- Svensk mästare en gång individuellt, 10 gånger i lag
- Sydsvensk mästare 21 gånger
- Förbundsmästare Blekinge 37 gånger
- Kretsmästare Blekinge östra krets 41 gånger
- Föreningsmästare 72 gånger
- Militärmästare 18 gånger individuellt, 51 gånger i lag

Vi kan i sammanhanget reflektera över den tid det tagit för Göthe att nå upp till den nivå, han verkat i under så gott som hela karriären. Det är inte nog med endast tävlingar. Som för vilken idrott som helst krävs det träning och åter träning.

En stor del av framgångarna får tillskrivas fru Åse-Liv, som har stöttat på många olika sätt. Åse-Liv är född i Norge. Hennes far, som var från Hasslö, valde att under några år fiska med sin trälare i Norge, träffade en norska och valde efter ytterligare några år, att med fru och två flickor samt en trälare återvända till Hasslö.

Till Åse-Liv och Göthe vill jag tacka för en trevlig pratstund ute på Lilla Hawaii, som vi gärna kallar Hasslö för.

Text och foto: Olle Melin.

MULDIV ÅRSMÖTE

HMS Färösund, Mul 18. Efter att Mul16 utrangerats 1992 ersattes den av HMS Öresund som döptes om till HMS Färösund, MUL 18. Fartyget var systerfartyg till HMS Grundsund och HMS Arkösund. Fartygets uppgift var att lägga ut övningsminor för våra svenska minröjande enheter. Foto: Gotlands Försvarshistoria. Fotograf okänd.

KA 2 Muldivision är en ideell förening med Karlskrona som hemort. Föreningen är en vad som kan kallas underavdelning till KA 2 Samverkansgrupp. Medlemmar kan de bli som varit fast anställda i Försvarsmakten, tjänstgjort vid KA 2 Muldivision och/eller känner samhörighet med föreningen kan bli medlem.

Föreningens uppgift är att tillvarata och vårda KA 2 Muldivisions arv. Arvet består bland annat av dokumentation, litteratur, tavlor, videofilmer, fotografier och museiföremål. Föreningen anordnar allmänna möten och möten med lämpliga teman.

Förvaltningen av föreningen handhas av en styrelse bestående av ordförande och fyra ordinarie ledamöter samt tre suppleanter. Vid årsmötet hösten 2023 valdes styrelse enligt nedan:

Ordförande Leif Breidemar.

Lars Hidling avtackades för sitt mångåriga arbete i styrelsen och som vice ordförande.

Styrelseledamöter Christer Antonsson, Ulf Sejlert, Olle Johansson och Erling Holmberg. Suppleanter Boris Höjer och Harald Åkesson.

Revisorer Johan Melin, Sven Karlsson och Lennart Avendal.

Valberedning Nils Jonasson, Patric Eidstedt och Johan Melin.

KA 2 MULDIVISION EN KORT HISTORIK

När KA 2 sattes upp den 1 januari 1902 utgjordes stommen av artillerister från Kungl. Carlskrona artillerikår och minörer från Flottans fasta minförsvar, det vill säga de kontrollerbara mineringarna som låg utlagda i ett antal viktiga inlopp. Fasta minförsvaret var en egen organisation inom

flottan under åren 1888-1901 men redan på 1870-talet lades de första mineringarna ut.

När KA 2 sattes upp fanns minörerna på de två minkompanierna (MK) 2.MK och 4.MK vilka 1917 bytte namn till 6. respektive 7. minkompaniet. År 1905 byggdes KA 2 båda ytterförläggningar Almö och Aspö Mad, där 6. respektive 7. minkompaniet hade sin hemvist. I början av 1930-talet lämnade minörerna Aspö Mad som blev ytterförläggning för luftvärnsutbildningen. Verksamheten koncentrerades till Almö vilken i sin tur lämnades 1952 varefter minörerna, fram till KA 2 nedläggning den 31 oktober 2000, hade Kungsholmen som sin bas. 1944 slogs kompanierna samman till 12. kompaniet. Namnet minutläggningsdivision (Muldiv) etablerades 1956.

År 1902 övertogs också det fasta

minförsvarets gamla ångkranpråmar som var byggda på 1870-talet. De två sista minutläggarna vid KA 2 var Mul 13 Kalmarsund och Mul 18 Öresund. Mul 18 som numera heter Färösund är byggd 1956 och fortfarande aktiv i flottans 3. Sjöstridsflottilj medan Mul 13 har utgått ur organisationen och sedan några år ingår bland museifartygen vid Maritiman i Göteborg.

Den 31 oktober 2000 avvecklades Karlskrona Kustartilleriregemente, KA 2. Krigsförbandet 6. minutläggningsdivisionen avvecklades den 27 oktober 2000.

År 2000 omfördelades Mul 18 till KA1/Amf1 och 2002 omfördelades hon till 4 Minkrigsflottiljen med hemmahamn Örlogshamnen Karlskrona. 2004 omorganiserades Marinen och fartyget kom att ingå i 3 Sjöstridsflottiljen. Mul 18/HMS Färösund har löst en stor

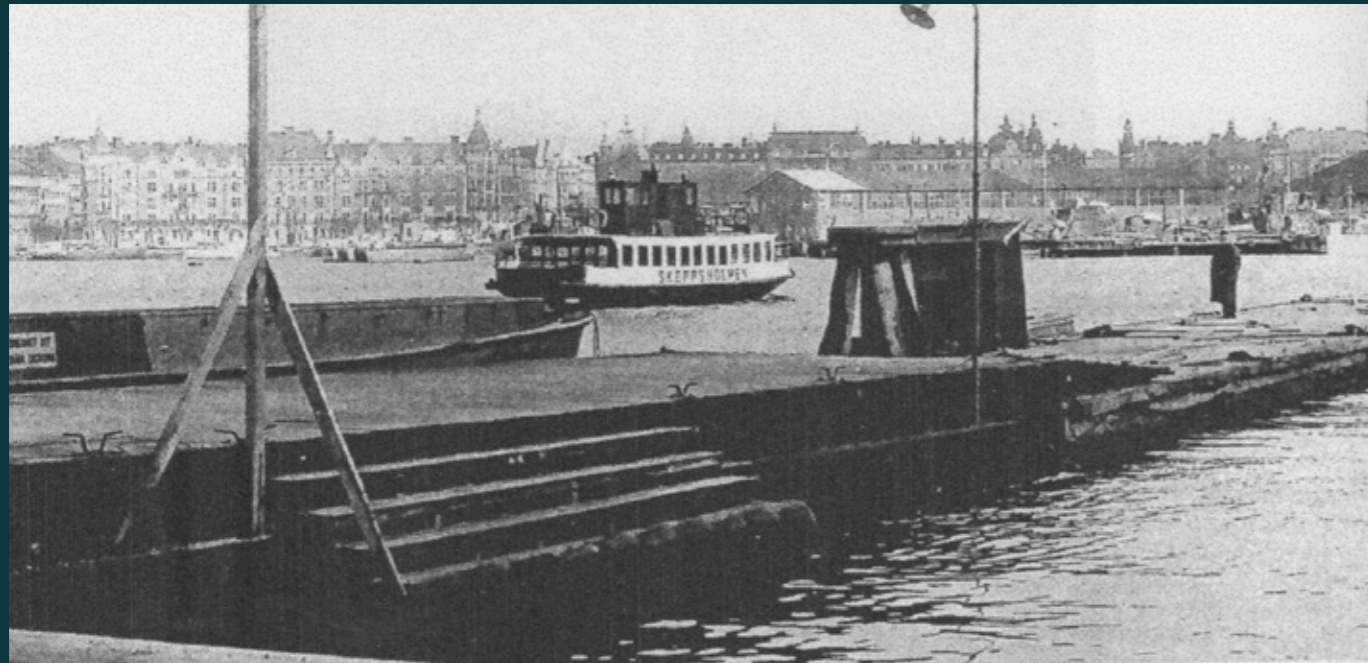
KA2 Muldivisions ordförande Leif Breidemar.

mängd specialuppgifter genom åren, ofta med mycket kort varsel, som ett direkt resultat av den utrustning/materiel och kompetens som fanns ombord. Färösund utgick ur organisationen 2013 och såldes.

Text: Ingmar Elofsson.

Vad en bild kan berätta...

Färjan Skeppsholmen.

Vad kan en bild på en färja vid Lidingö ha med KA 2 att göra. Jo det kan läsaren se på en av bilderna i artikeln.

I december 1905 levererade Brynäs varv i Gävle Sjuan till Nya Ångslups AB på Smedsudden i Stockholm. Hon kom huvudsakligen att gå i trafik mellan Kungsholmstorg och Söder Mälarstrand.

Redan 1909 såldes Sjuan till AB Herserud på Lidingö och döptes om till Herserud. Hon gick i trafik mellan Ropsten och Lidingö åren 1909 - 1925. Detta sista år var bron till Lidingö klar och färjan såldes vidare, denna gång till Stockholms örlogsstation och kom att gå i trafik mellan Skeppsholmen och Galärvarvet på Djurgården. I samband med detta döptes färjan om till Skeppsholmen.

År 1953 byggdes färjan om från ångdrift till motordrift.

Trafiken mellan Stockholms örlogsvarv två platser upphörde 1968 och färjan förflyttades till Muskö, dit örlogsvarvet hade flyt-

Färjan Kungsholmen.

tat. Där hon låg upplagd till 1972.

Det är nu KA 2 kommer in i bilden och detta år hämtar ett antal befäl från Muldivisionen på KA 2 färjan, där hon sätts i trafik mellan Finskan på Tjurkö och Kungsholmen. Där fick färjan namnet Kungsholmen. Här gick färjan i trafik till en tid efter KA 2 nedläggning år 2000. Några år senare såldes färjan och dess vidare öden är okända.

Under KA 2 tiden fick färjan ny styrhytt och nytt värmesys-

tem. År 1997 fick färjan nytt huvudmaskineri, en Scania om 235 hästkrafter.

När färjan kom till Kungsholmen ersatte hon den B-slup, som i många år hade svarat för trafiken mellan Tjurkö och Kungsholmen. Många värnpliktiga ansåg, att färjan var det viktigaste som fanns på fortet.

Text: Olle Melin.

Foto: Arkiv Olle Melin.

SJUNG MED KA 2

I nr 1 2023 av vår tidning fanns texten till KA 2 marschvisa samt ett foto föreställande KA 1 musikkår. Övrig text och bilder hade inte kommit med. Här följer den rätta texten.

För en tid sedan hittade jag ett litet sånghäfte med titeln Sjung med KA 2. Häftet var från 1947 och inleddes med ett förord av dåvarande regementschefen, överste Alf Nyman. Det fanns i häftet noterat, att det handlade om andra upplagan. När första upplagan kom ut, har jag inte lyckts reda ut.

Som vanligt i sammanhang som detta inleds häftet med Kungssången följt av Du gamla Du fria. Så var förmodligen förhållandet i alla sångböcker, som fanns på flera av våra regementen.

Nummer tre i häftet är KA 2 marschvisa. Om denna visa kan man säga följande. Vid en garnisonsafton den 2 november 1944 för inläggande värnpliktiga hade utlysts en tävling om en lämplig marschvisa för KA 2.

Det segrande bidraget hette helt enkelt KA 2 marschvisa och hade till upphovsmän dåvarande löjtnanten vid regementet, Sven-Olof "Ola" Träff, text och värnpliktige fänriken vid regementet, Sven-Gösta Elmquist, musik.

Ola Träff slutade vid kustartilleriet efter genomgången Sjökrigshögskola och blev företagschef i bilbranschen i Eskilstuna och därefter riksdagsman. Sven-Gösta Elmquist var en välkänd profil i Karlskrona, som arbetade med ekonomiska frågor och som också förekom i olika kulturella sammanhang i Karlskronas nöjesliv. Inom parentes kan nämnas, att sonen Håkan Elmquist (född 1934) blev reservofficer vid KA 2, men är mest känd i den svenska schlagervärlden som kompositör, textförfattare, producent och

förläggare. Till tävlingen 1944 hade att tiotal förslag inkommit, men inget utom segermelodin har fått något genomslag, utan de är förpassade till glömskan. Det var dåvarande KA 2 musikkår, som spelade de olika tävlingsbidragen.

Nå, hur mycket har man då utnyttjat det segrande förslaget. Det har säkert använts vid regementsaftnar, batteriaftnar m.m., men förmodligen inte i någon större omfattning.

Visan togs dock fram i anslutning till inspelningen av Kustartilleriets marscher 1986, där en kör ur regementets officerskår sjöng in marschvisan. Spelar gör Marinens musikkår i Karlskrona.

Året efter användes visan, när enheter ur KA 2 bestred högvaktstjänsten i Stockholm. Då sjöng truppen KA 2 marschvisa, när man marscherade genom Kungsträdgården på väg till Kungliga Slottet.

Ytterligare en gång har marschen spelats in och då på CD. Detta skedde i samband med att Hemvärnets musikkår Blekinge spelade in marscher och annan musik med anknytning till regementet i samband med nedläggningen år 2000. På skivan sjunger delar av musikkåren marschvisan.

Hur är det då med övriga kustartilleriregementen. Har dessa någon marschvisa? Ja, vid dåvarande KA 1 fanns en marschvisa kallad Kustartillerivisan. Den finns inspelad på en så kallad stenkaka, där dåvarande överstelöjtnanten Gunnar Carle är solist och han ackompanjeras av KA 1 musikkår. Kustartillerivisan finns inspelad på LP av Marinens musikkår i Karlskrona och sången framförs av Sandgrenska manskören i Karlskrona. Skivan heter På vakt och innehåller ett antal marscher kopplade till något av kustartilleriets regementen.

Upphovsmän för Kustartillerivisan är Franz Ervall, musikdirektör vid KA 1, musik och Harald

Victorin, överstelöjtnant vid regementet, text. Harald Victorin var på sin tid en känd pojkboksförfattare. Uppgift om när marschen skrevs saknas.

KA 1 kamratförening Vapenbröderna har tilldelats en marsch med samma namn, komponerad av musikdirektören vid regementet, Verner Lindström. I marschens trio sjunger man första versen av Kustartillerivisan. Marschen Vapenbröderna finns på LP:n På vakt.

Efter att LP På vakt utkommit, blev jag uppringd av förre överstelöjtnanten, militärhistorikern Bertil Stjernfeldt, som tyckte vi borde anpassa Kustartillerivisan till dagens amfibieförband genom att ändra i texten. Han gjorde ett förslag, men resultatet av hans arbete, vet jag inget om. Bertil Stjernfeldt är sedan några år avliden.

Även KA 3 hade en marschvisa skriven av trumpetaren vid KA 3 musikkår, Leon Liljekvist. Inför inspelningen av På vakt saknades texten och ett omfattande eftersökningsarbete genomfördes utan framgång. Så KA 3 marschvisa spelades in utan text och sång.

Jag har inte kunnat återfinna några marschvisor kopplade till KA 4 eller KA 5. Marschvisor är en del av ett regementes historia och en värdefull tradition, väl värd att bevara.

Även KA 2 Kamratförening har tillägnats en marsch, KA 2-kamrater. Marschen är skriven av Kjell Rosell, som under 1930-talet och början av 1940-talet var esskornettist i KA 2 musikkår. Han slutade vid regementet och blev polis i Göteborg. Marschen skrevs till KA 2 Kamratföreningens 50-årsjubileum 1986 och tillägnades dåvarande regementschefen och ordföranden, Roland Hultgren.

Text: Olle Melin.

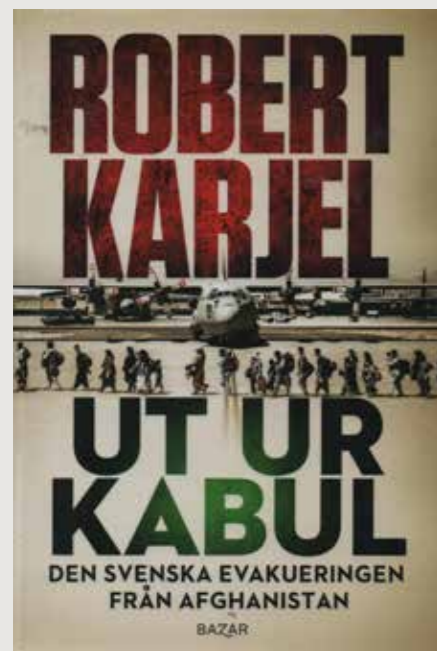
Foto: Arkiv Olle Melin.

BOKRECESSIONER

UT UR KABUL

I augusti 2021 faller Kabul, huvudstad i Afghanistan, i talibanernas händer. Den svenska ambassaden evakueras hastigt under dramatiska omständigheter. Kvar lämnas alla lokalanställda afghaner och tolkar. Om talibanerna får tag på dem, är deras liv i fara.

Afghanistan, som har sitt ursprung i det rike, som bildades 1747, har genomlidit ett otal olika styrelseformer genom åren. Konflikter mellan stam- och klanhövdingar och inblandning av stormakter som Storbritannien, Ryssland/Sovjetunionen och USA har präglat landet.

Reformer har genomförts för att modernisera landet under tidigt 1900-tal, men kamp om makt och över utveckling har genomsyrats av fortsatta konflikter, kupper och krig.

Situationen i augusti 2021 blir snart politiskt och moraliskt ohållbar och Sverige inleder en operation för att föra ut sina lokalanställda.

Obeslutsamhet, trassel med tillstånd och tolkning av lagar samt en pandemi gör processen både krånglig och utdragen och en

grupp civila säkerhetsoperatörer tvingas ta täten. För varje timma minskar möjligheten att ta sig ut ur Afghanistan och utanför Kabuls flygplats sitter tiotusentals desperata människor fast i ett kokande folkhav. Samtidigt är en självmordsbombare från Islamiska staten på väg mot flygplatsen.

Man får läsa om meningsskiljaktigheter inom departement, mellan olika departement, mellan departement och myndigheter, mellan olika myndigheter och med utländska institutioner.

Författaren Robert Karjel skildrar händelseförloppet, när västvärlden drog sig ur och lämnade landet åt sitt öde. Han ger en mångfasetterad bild med många olika synvinklar och ett persongalleri av människor med väldigt blandade bakgrunder och förutsättningar i det fullständiga kaos, som råder och växer inom myndigheter, mellan svenska och utländska parter, vid riskbedömningar, med diplomatiska och politiska hänsyn, samarbete mellan olika nationers representanter på plats i Kabul och de, som är ditskickade för att hämta utpekade personer och inte minst den panik, som sprider sig bland lokalbefolkningen, som känner, att deras liv avgörs, om de lyckas att få en plats i något av alla plan, som landat i Kabul för lasta ombord personer för transport bort från inhemska hotet, som kryper allt närmre till ett gigantiskt klimax.

Robert Karjel har intervjuat alla, som deltog i Sveriges insats och upplevde den inifrån - från ministrar och ambassadörer till ljusskygga specialförband och lokalanställda afghaner. Ut ur Kabul är ett dokument, som skildrar det djupa mänskliga lidande, som uppstod, när Sverige lämnade Afghanistan.

Robert Karjel är författare och föreläsare med bakgrund inom Forsvarsmakten som utbildad stridsflygare och överstelöjtnant. Han har en civilingenjörsexamen i teknisk fysik och har genomgått utbildning vid den amerikanska marinkåren.

År 2016 utnämndes han till Årets talare. Han har tidigare utgett fem politiska spänningsromaner.

Robert har skrivit en intressant och lärorik bok. Boken är verkligen en tankeväckande läsning för oss, som lever i det välordnade samhälle vi gör.

BAZAR förlag.
ISBN 978-91-8006-441-5
Text: Olle Melin

GUIDE TILL SPIONERNAS OCH UNDERRÄTTELSETJÄNSTENS SVERIGE (Armémuseums årsbok 2021 - 2022) Spioner och underrättelsetjänst är verkligen ett högaktuellt ämne. I föreliggande bok om inte mindre än 350 sidor, har 12 författare, alla med bred kunskap om underrättelse- och säkerhetstjänst, medverkat.

De flesta författarna har haft höga poster i de myndigheter och institutioner, som är verksamma inom de aktuella verksamheterna. Boken omfattar ett trettiotal artiklar och många avsnitt innehåller material, som tidigare varit hemligstämplat.

Boken omfattar tiden från andra världskriget fram till våra dagar och ämnena under huvudrubriken är många. Självklart finns landets stora spioner med i egna kapitel - Enbomsaffären, Stig Wennerström och Stig Bergling - har sin givna plats i sammanhanget. Jag saknar

dock marinspionen Hilding Andersson.

Vidare finns med ett antal kapitel med speciella händelser och kapitel om organisation och verksamhet i ämnena vid myndigheter och institutioner.

Ett rikt och mycket kvalitativt högt bildmaterial förstärker läsvärdet av de många utmärkta artiklarna.

Detta är inte en bok som man sträckläser utan en bok man tar fram när andan faller på.

Medströms Bokförlag.
ISBN 978-91-7329-178-1
Text: Olle Melin

PS. Jag konstaterar, när jag läser förordet, att Flottans Mäns sekreterare m.m. Krister Hansén, medverkat i redaktionskommittén, främst vid diskussionerna om vad som kunde respektive inte kunde berättas. Ett gratis till att ha medverkat i denna utmärkta bok. DS.

SKUGGOR FRÅN VATTNET

Boken Skuggor från vattnet av Mikael Lindholm är inte bara skuggor som titeln anger utan ögonvittnesskildringar från verkliga händelser, grodmän och miniubåtar i Karlskrona skärgård 1984. En tid

som nog de flesta läsarna har något förhållande till. Inte bara till den då aktuella nyhetsrapporteringen utan även deltagit aktivt som anställd i olika former eller som värnpliktig i Forsvarsmakten. Författaren tar upp skeendet från den 2 mars 1984 som är rikt illustrerade med kartor, teckningar av iakttagelser, tjänsteanteckningar och egna dagböcker och med aktuellt underrättelseämbete ges läsaren inblick i händelseförloppet och dess bakgrund.

En läsvärd bok som speglar det som inte alltid är så vanligt, hur ubåtsjakterna genomfördes och uppfattades längst ut på förbanden. Samtidigt har en viktig dokumentation både publicerats för framtiden och bevarats, något som annars oftast föras i något arkiv på glömskans förtöjningsplats.

Läs även reportaget om när Mikael och soldaterna åter träffades ute på Almö i början av november.

Ranunkel Förlag.
ISBN 978-91-988275-4-5
Text: Ingmar Elofsson.

ÖRLOGSSTADEN KARLSKRONA – BETRÄKTelser FRÅN ETT LEVANDE VÄRLDSARV

I år är det 25 år sedan Örlogsstaden Karlskrona togs upp på listan som Sveriges nionde världsarv. Ett omfattande förarbete genomfördes under ledning av dåvarande länsantikvarien Leifh Stenholm, som tillsammans med representanter för Karlskrona kommun, Forsvarsmakten, Fortifikationsverket, Statens fastighetsverk med flera hade att ställa samman de uppgifter, som erfordra för att Unesco skulle kunna fatta ett beslut. Tanken på världsarvsstatus föddes efter en kommunal studieresa 1989 till tre örlogsstäder i Västeuropa, Chatham, Portsmouth och Rochefort, när det hade blivit klart, att Stumholmen skulle omvandlas från militärt område till en civil stadsdel. Karlskrona ansågs vid bedömningen i Unesco, vara den

örlogsstad i Europa från 1500-1600- och 1700-talen, som var den i särklass bäst bevarade.

Lagom till 25-årsjubileet har Leifh Stenholm utkommit med ett praktverk om Örlogsstaden. Boken är, vad som brukar kallas "coffee table book", det vill säga en bok i generöst format, som man kan sitta och bläddra och försjunka sig i. Boken omfattar hela 400 sidor.

Författaren skriver själv i förordet, att han varken kommer att brottas med det enorma material, som finns att tillgå i ämnet eller försöka ge en heltäckande bild av forskningen kring örlogsstaden drygt 340-åriga historia. Han kommer i stället att göra betraktelser - nedslag eller strandhugg i samlade miljöer, enskilda byggnader och företeelser, som han under sin tid som länsantikvarie och forskare särskilt kommit att intressera sig för.

Och detta har han verkligen lyckats med!

Det börjar med uppgifter om världsarv, varefter följer stycken om Karlskronas tillkomst, om de olika beståndsdelar, som ingår i världsarvet samt slutligen omfattande miljöer m.m., som gränsar till världsarvet och utgör en mycket viktig del i beskrivningen av Örlogsstaden Karlskrona.

Texterna är välskrivna och lagom långa för att hålla intresset vid liv. Många av de skräp, som finns kopplade till Karlskronas historia, har sin givna plats i boken.

Boken är fylld av foton, de flesta tagna av författaren. Balansen mellan text och bilder är förträfflig och foton är av högsta kvalitet.

Vill man läsa om Örlogsstaden Karlskrona och dess historia, är den här boken ett måste. Den ger i korta innehållsrika berättelser tillsammans med foton en utomordentligt historisk bild av Örlogsstaden Karlskrona som ett levande världsarv.

Kulturdoktorn AB, Karlskrona
(leifh.stenholm@kulturdoktorn.se
ISBN 978-927-4726-1
Text: Olle Melin

Museet på Aspö

Framgångsrik verksamhet för Museum för rörligt Kustartilleri

I år har museet varit öppet 26 juni till 3 september, sammanlagt 10 veckor. Det har varit två guider varje dag och i år har det tillkommit tre nya guider. Tomas Lindahl, Magnus Gustavsson och Magnus Hansson. För att uppdatera alla 22 guider kallade styrelsen till en utbildningsdag 17 juni.

En nyhet för året har varit ett avtal med Karlskrona kommun om att anställa feriearbetare. Detta resulterade i att museet har haft två ungdomar å tre veckor vardera. Ett lyckat avtal då ungdomarna var både intresserade och duktiga. Vi hoppas på en fortsättning nästa år.

Vi har ett nära samarbete med Marinmuseum och i år har vi för första gången sålt en kombinationsbiljett, med reducerat pris, för båda museerna.

Årets temautställning har visat värnpliktsutbildningen under 1900-talet. Ansvarig för

utställningen har varit Herman Håkansson och utställningen visar bl a hur det är att bo på ett logement, i tältförläggning och KA 2 utbildningsplatser. Många besökare har kommenterat utställningen på ett mycket positivt sätt.

Antalet besökare har varit i nivå som förra året, omkring 7640 st. Vi har däremot haft en ökning på våra gruppguidningar, 19 stycken i skrivande stund. Gruppguidningar har vi mellan maj-oktober och det är allt från pensionärsföreningar, skolor, privata grupper och arbetsplatser som kommer. Nu väntar återställning och underhåll så att museet är klart för våra besökare säsongen 2024.

Text: Hans Assarsson.

Foto: Ingmar Elofsson.

Trångt blev det i plåtskåpen med all utrustning. Längre tillbaka förvarades även slutstycket (!) till k-pistarna i skåpen.
Foto: Ingmar Elofsson.

Guider på Museum för rörligt Kustartilleri: Sittande från vänster: Björn Holgersson, Thomas Ohlsson, Herman Håkansson, Günter Villman, Bo Arnesson, Hans Assarsson, Göran Karlsson
Stående från vänster: Magnus Hansson, Henrik Ramner, Tomas Lindahl, Benny Larsson, Bengt Göran Fransson, Ola Svensson, Lennarth Hansson (saknas på bilden Göran Löfgren).
Foto: Ingmar Elofsson.

Hur "Livet i fält" tedde sig, finns på mycket pedagogiska och illustrativa planscher runt om i utställningslokalen. Foto: Ingmar Elofsson.

En av grupperna som besökt museet är Flottans Män i Karlskrona som här grillar korv efter besöket med ordförande Lars Sager vid grillen. Foto: Kurt Böhme.

Ingången till logementet är försedd med informationstavlor. Foto: Ingmar Elofsson.

Vakthavande befäl var, och är, en viktig funktion och uppgifterna finns anslagna. Foto: Ingmar Elofsson.

INBJUDAN TILL ÅRSMÖTE

KA 2 kamratförening inbjuder till sitt 88:e årsmöte onsdag 28 februari kl 1800 på Sjöofficersmässen i Karlskrona.

Samling från kl 17:30 med musik-
underhållning och mingel.

Middag serveras till ett pris av 300:- för medlemmar, 350:- för medföljande gäst (-er).

Betalning sker genom att sätta in avgiften på vårt plusgiro 98067-2 eller bankgiro 5584-9483 senast den 9 februari.

Anmälan senast den 9 februari
till sekreteraren Lisbet Landin på
epost ka2.karlskrona@gmail.com
eller telefon 073-182 80 47. Välkomna!

VI HYLLAR

BJÖRN BELÖNAD FÖR FINA INSATSER

Björn Wallmert är klubbmästare i KA 2 kamratförening och även medlem i Flottans Män Karlskrona. - Björn är en medlem som ställer upp i alla väder och med alla uppgifter på ett mycket energiskt och proffsigt sätt säger Lars Sager, ordförande i Flottans Män Karlskrona.

- Hans positiva sätt smittar av sig, fortsätter Lars Sager, och därför vill vi uppmärksamma honom med en gåva och uttrycka vår tacksamhet, idag på vår grillfest då även Flottans Män Karlskrona firar sitt 85-årsjubileum.

Tack Björn!
Lars Sager, Ordförande

KA 2 MARSCHVISA

Vi vandra ej på vägarna i sol och svett och damm
och ej som flygets örnar vi luften segla fram
och fastän havet spolar de klippor där vi stå
vi segla inte ut på oceanen blå.

Refräng:
Nej, vi stå kvar - javisst! i ofärdsdar - javisst!
Ty vid kanonen trivs en kustartillerist
och trognast ibland alla som vid grova pjäser stå,
ni skola se soldaterna från KA 2.

Må andra sjunga sångerna om krigarns fria liv
när han drar ut i fält ifrån sitt hem och från sitt viv.
Må andra vinna lagrar på fjärran ärans fält -
men oss skall ingen rubba, där vi oss har ställt.

Refräng:
Nej, vi stå kvar - javisst! i ofärdsdar - javisst!
Ty vid kanonen trivs en kustartillerist,
och trognast ibland alla som vid grova pjäser stå,
ni skola se soldaterna från KA 2.

Fast våra hjärtan klappar för var fager flickas namn
och fast vi gärna sluter dem uti vår breda famn,
vår kärlek är dock trogen den flicka och den kust,
som vi har lovat älska uti nöd och lust.

Refräng:
Ja, vi stå kvar - javisst! i ofärdsdar - javisst!
Ty med sin flicka trivs en kustartillerist
och trognast ibland alla som med sina flickor gå,
ni skola se soldaterna från KA 2.

Ej skall väl någon tveka om vårt ärligt svenska mod,
på kragen lyser mattan som vårt eget hjärteblod,
Den färgen skall

tillsammansmed den gula och den blå
som vår symbol för Sveriges fria kuster stå.

Refräng:
Ja, vi stå kvar - javisst! i ofärdsdar - javisst!
Ty vid kanonen trivs en kustartillerist,
och trognast ibland alla som vid grova pjäser stå,
ni skola se soldaterna från KA 2.

Musik: Sven-Gösta Elmquist
Text: Sven-Olof (Ola) Träff

Älvsborgs fästning och kustartilleriet i Göteborg

KA 4 SPRUNGEN UR KA 2

Begreppet kustartilleri myntades i samband med en utredning på 1890-talet och blev verklighet den 1 januari 1902, då två kustartilleriregementen sattes upp, Vaxholms kustartilleriregemente KA 1 och Karlskrona kustartilleriregemente KA 2. Vaxholms artillerikår, uppsatt 1889 och del av Flottans fasta minförsvar kom att utgöra KA 1 och Karlskrona artillerikår, uppsatt 1893, samt andra delen av Flottans fasta minförsvar kom att utgöra KA 2.

Fästningsbegreppet är av gammalt datum och i Göteborg kan det bl.a. kopplas till gamla Älvsborgs fästning vid södra brofästet vid Nya Älvsborgsbron och på den befästning som byggdes på Kyrkogårdsholmen vid inloppet till Göteborg. Arbetena på Kyrkogårdsholmen startade 1653 och pågick fram till 1677. Fästningen fick namnet Nya Älvsborg.

Redan 1868 ströks fästningen i förteckningen över rikets befästningar. Men fästningen skulle återkomma som en del av kustförsvaret.

OSCAR II:S FORT

Fästningsbegreppet blev högaktuellt i samband med, att Oscar II:s fort (O II fort) stod klart 1906, Älvsborgs fästning omfattade då, förutom O II fort, batterier och minspärrtroppar i anslutning till Göteborg.

Oscar II fort var den viktigaste delen av Älvsborgs fästning. Fortet är insprängt i Västerberget. Beslutet att bygga fortet fattades 1899. Kung Oscar II invigde projektet den 24 augusti samma år genom att skjuta det allra första

Befälsskolan 1959. 2.pluton på väg till Stora Mosse. Foto: Arkiv Olle Melin.

sprängskottet.

Länge hade Oscar II:s fort följande beväpning:

- 2 stycken 24 cm kanoner M/04 i självsänkande lavetta
- 2 stycken 15,2 cm kanoner M/03B i pansartorn
- 4 stycken 57 mm kanoner i pansarkupol

KANONJÄRKANONER

Året efter att andra världskriget bröt ut flyttades båda 24 cm kanonerna till Batteri Torslanda på Hisingen och 15,2 cm kanonerna flyttades till Styrö i södra skärgården utanför Göteborg. De fyra 57 mm pjäserna flyttades till Stårholmen strax utanför fortet. Samtliga kanoner är idag återflyttade till fortet som museipjäser.

ÖVRIGT

Försvarsanläggningen Älvsborgs fästning bestod inte bara av Oscar II:s fort utan här fanns även en hel del annat, inklusive ett mindre batteri på Stockholms-

skär under ett bergsskydd.

Mineringar förekom, bland annat mellan Oscar II:s fort och Nya Älvsborg.

Flera försänkningar eller "stengårdsgårdar" inrättades, till exempel en som gick mellan Stockholmsskär och Aspholma.

En speciell anläggning byggdes 1902 på Västerbergets norra del. Det handlade om ett 57 mm batteri, Götiska batteriet, om fyra pjäser med uppgift att försvara O

II fort norra flank och att spärra Göta älv. Batteriet stod klart ett par år före O II fort. Batteriet kom till genom sponsring från Ordenssällskapet Götiska förbundet i Göteborg. Anläggningen var operativ i Försvarsmakten ända fram till 1986.

O II fort var i bruk, dock med begränsad verksamhet, till omkring 1955 och togs helt ur bruk på 1970-talet. Begreppet fästning ersattes 1942 av begreppet kustartilleriförsvar.

KA 4 hamn augusti 1960. Till höger stäven på MUL 15. Foto: Arkiv Olle Melin.

Oscar II fort med 24 cm pjäser. Foto: Arkiv Olle Melin.

ÄLVSBERGS KUSTARTILLERI-DETACHEMENT – ÄLVSBERGS KUSTARTILLERIKÅR 1902 – 1926

När kustartilleriet sattes upp den 1 januari 1902, satte Karlskrona kustartilleriregemente, KA 2 upp ett detachement för Älvsborgs fästning, KA 2Ä.

Organisationen bestod av detachementsexpedition och 12.artillerikompaniet samt senare 4.minörkompaniet. (KA 1 hade udda och KA 2 jämna kompaninummer ända fram till 1916).

Detachementet inrymdes på Nya varvet, vilket man tog över i sin helhet 1907. Förbandet bemannade O II fort, Götiska batteriet, två minstationer på Vesterberget och på Nya Älvsborg samt två minkabelbåtar. Förste chef för departementet var löjtnanten greve Arvid Posse.

Beredskapen för Älvsborgs fästning höjdes i samband med unionskrisen 1905.

Den 1 oktober 1906 fastställdes detachementets stambemanning till 3 officerare, 7 underofficerare, 3 underofficerskorpraler, 8 korpraler och 42 meniga.

Med anledning av första världskrigets utbrott omvandlades Älvsborgs kustartilleridetachment till Älvsborgs kustartillerikår, KA 3.

Kåren drogs in 1926 som en följd av 1925 års härordning.

MELLANKRIGSTIDEN 1926 – 1939

Kvar vid Älvsborgs fästning efter försvarsbeslutet 1925 blev kommandanten, fem underofficerskorpraler och sex stammanuskap med uppgift att förvalta de olika uppbörderna. Under denna period finns inget skrivet om Älvsborgs fästning i årsrapporterna från KA 1 och KA 2.

Älvsborgs kustartilleridetachment 1939 - 1942

Med anledning av andra världskrigets utbrott anlände den 1 september 1939 ett detachement från KA 2 för att bemanna befintliga anläggningar kring Göteborg. Samtidigt påbörjades en utflyttning av batterierna på O II fort till nya grupperingsplatser längre ut i skärgården.

Antalet värnpliktiga i Älvs-

borgs fästning ökade från cirka 300 till cirka 1000. Samtidigt påbörjades grundutbildning för värnpliktiga vid detachementet.

Den ursprungliga benämningen på detachementet, KA 3 var nu upptaget av Gotlands kustartillerikår, KA 3

GÖTEBORGS KUSTARTILLERIFÖRSVAR OCH ÄLVSBERGS KUSTARTILLERIREGEMENTE ORGANISERAS

1942 års försvarsbeslut innebar bl.a., att Älvsborgs fästning uppgick i det nyuppsatta Göteborgs kustartilleriförsvar samtidigt som Älvsborgs kustartilleriregemente, KA 4, sattes upp den 1 oktober samma år. (GbK/KA 4).

1942 års försvarsbeslut innebar bl.a. förstärkning av försvaret längs Norrlandskusten. För detta sattes ett kustartilleridetachment upp i Härnösand, KA 4H. Förbandet var ett detachement till KA 4, vilket i praktiken betydde stöd i olika former. Den 1 juli 1953 upphörde kopplingen med KA 4 och förbandet blev en egen myndighet, Härnösands kustartillerikår, KA 5.

ÅREN 1946 – 2000

Organisationen vid det nyuppsatta regementet KA 4 förändrades vid ett antal tillfällen och KA 4 kom i stor utsträckning vara central utbildningsanstalt, i första hand för stam-, reserv- och värnpliktigt befäl. Exempel på detta är Befälsskolan, Instruktörsskolan, Radarskolan och Sjukvårdsskolan. Den rörliga artilleriutbildningen centraliserades till KA 2 fr.o.m. 1956 och luftvärnsutbildningen centraliserades på 1960-talet till KA 3 i Fårösund och KA 5 i Härnösand.

FÖRSVARSBESLUTEN 2000 OCH 2004

Försvarsbeslutet 2000 innebar, att allt kustartilleri i Sverige lades ned och de två återstående regementena, KA 1 och KA 4, omvandlades till amfibieregementen. För Amf 4 del blev lyckan kortvarig och förbandet lades ned 2006.

FÖRLÄGGNINGSPLATSER

Från början fredsförlades personalen på Nya Varvet, som hade anor från första hälften av 1700-talet. Från 1907, då området fick sin slutliga omfattning, var KA 2 detachment ansvarig för området. Dessförinnan hade Krigsmakten 1870 lämnat området till Fångvårdsstyrelsen, men i början på 1900-talet återfördes Nya Varvet successivt till Krigsmakten.

Älvsborgs kustartilleridetachements personal inhystes 1939 på Nya Varvet och fr.o.m. 1942 utnyttjades också en gammal skola vid Majorna och ett antal civila fastigheter på Käringberget. År 1942 tog Sveriges riksdag beslut, att Käringberget skulle exproprieras för Kronans riktning och att där skulle placeras det nyuppsatta regementet KA 4. År 1944 var kanslihuset och kasernerna A1 och A2 klara. De närmaste åren därefter byggdes ytterligare sex kaserner, matsalsbyggnad m.m. och 1948 var utbyggnaden i huvudsak klar.

Amf 4 hamn KA 4 hamn. Foto: Arkiv Olle Melin.

KRIGSFÖRBAND

KA 4 utbildade personal för ett stort antal krigsförband, batterier och minspärrtroppar, ledningsförband m.fl. Från början handlade det om batterierna på O II fort och Götiska batteriet, men antalet utökades efter hand med 24 cm, 12 cm, 7,5 cm och 57 mm batterier i Göteborgs skärgård. De fyra senaste tillskotten var fyra 7,5 cm batterier m/57 på Norra Stångehuvud (serie 1), Galterö och Lysekil (serie 2) samt Mar-

strand (serie 3). Till detta kom ett stort antal minspärrtroppar från Halmstad i söder till Strömstad i norr. Alla dessa anläggningar utgick ur organisationen under 1990-talet och år 2000 var kustartilleriet i Göteborg ett minne blott.

ÅTERUPPSTÅNDELSEN

Hösten 2021 återuppstod 4.amfibieregementet och kom då att återta delar av Käringberget,

som hela tiden behållits av Försvarsmakten. Här samsas man med Sjö- och flygräddningscentralen, Försvarsmedicinskt centrum, Hemvärnet m.fl. enheter. Chefen för Amf 4 är tillika garnisonschef i Göteborgs garnison.

Text: Olle Melin.

Nya Älvsborgs fästning. Foto: Wikipedia, CC.

Medlemsnytt

VI GRATULERAR

KA 2 Kamratförening hyllar våra medlemmar som fyller år!

90 år

Kjell Lodenius, 1 mars 1934, Karlskrona

85 år

Göran Kockum, 26 mars 1939, Karlskrona

Roland Hultgren, 17 maj 1939, Karlskrona

Lars Stridbeck, 20 maj 1939, Jönköping

Arne Karnehov, 27 maj 1939, Rödeby

80 år

Kajsa Larsson, 3 januari 1944, Karlskrona

Jan Spjuth, 23 februari 1944, Lyckeby

Sven-Eril Bengtsson, 28 februari 1944, Karlskrona

Rolf Philipsson, 22 mars 1944, Karlskrona

Rolf Hurtig, 4 maj 1944, Eslöv

Anders Abrahamsson, 22 juni 1944, Lidingö

75 år

Gunnar Nyström, 11 januari 1949, Karlskrona

Christina Alritzon, 10 februari 1949, Karlskrona

Agneta Schertell, 24 februari 1949, Rödeby

Krister Joelsson, 21 april 1949, Karlskrona

Ronny Andersson, 1 juni 1949, Bålsta

Jan-Åke Samuelsson, 14 juni 1949, Karlskrona

Per Anglert, 20 juni 1949, Karlskrona

70 år

Peter Hydén, 27 januari 1954, Karlshamn

Kristian Gruwberger, 3 februari 1954, Karlskrona

Per Carlenhag, 17 februari 1954, Lund

Åke Lilja, 30 mars 1954, Torhamn

Bo Johnsson, 5 juni 1954, Karlskrona

65 år

Ingemar Andersson, 15 februari 1959, Karlskrona

Rune Svensson, 23 mars 1959, Solna

Carl-Gustaf Johansson, 25 april 1959, Karlskrona

Mikael Ericson, 10 juni 1959, Norrtälje

Johnny Hansson, 27 juni 1959, Beddingestrand

NYA MEDLEMMAR

Vi hälsar nya medlemmar välkomna och önskar att ni alla skall få mycket glädje av medlemskapet i KA 2 Kamratförening!

Henrik Görefelt, Lyckeby

Christoffer Larsson, Rödeby

Johnas Mård, Ramdala

Jan Berthilson, Lyckeby

Per-Åke Petersson, Hasslö

Björn Petersson, Lyckeby

Johnny Hansson, Beddingestrand

KAMRATER SOM LÄMNAT OSS

Följande kamrater har lämnat KA 2 Kamratförening.

Per Olof Wennerbeck, Lund. Avliden 11 maj 2023, 84 år

Göran Göransson, Hasslö. Avliden 11 juli 2023, 77 år

Välbesökt höstmöte i kamratföreningen

När oktobermörkret med rusk och regn lagt sig över skärgården firar KA 2 kamratförening sitt årliga höstmöte. En populär tilldragelse då det förutom fin underhållning av KA 2 oktetten, bjöds på god mat och inte minst ett mycket intressant föredrag om Amfibiebataljon 2030.

Som sig bör inledde den tio man starka KA 2 Oktetten med musik. För den okunnige skribenten som kollat att en oktett är en musikgrupp på åtta personer så kan givetvis tidskriftens förra redaktör Olle Melin tillika trumslagare i oktetten ge en

Överstelöjtnant Fredrik Lindblad höll ett mycket intressant och uppskattat föredrag om Amfibiebataljon 2030 och om dess uppbyggnad och utveckling. Foto: Ingmar Elofsson.

Delar av KA 2 Kamratförenings styrelse, fr.v. Erling Holmberg kassör, Lisbet Landin sekreterare och Björn Wallmeri klubbmästare som alla lägger ned mycket arbete i Kamratföreningen. Foto: Ingmar Elofsson.

förklaring till att man är tio. - Den ursprungliga oktetten är åtta man plus en trumslagare (flöjt, två klarinetter, esskornett, horn, två basuner och tuba). Till detta kommer så en trumslagare som nionde man. I försvaret var ofta oktetterna tio man.

En trumpetare tillfördes för signalgivning och signaler i olika marscher. Vi saknar esskornett och har ersatt en av basunerna med en tensorsax. - Men en blåsoktett kan liksom bofinken se ut precis som helst berättar Olle.

Kamratföreningens ordförande Peter Glimvall kunde hälsa ett stort antal gäster och speciellt då till kvällens föredragshållare överstelöjtnant Fredrik Lindblad välkomna. - Det är också en stor glädje att vi inom både Forsvarsmakten och marinen ser en stark tillväxt och kommande Nato-anslutning ger oss helt nya

Yvonne Wirbrand och Kajsa Larsson var några av deltagarna på höstmötet. Foto: Ingmar Elofsson.

Per Engkvist och tidigare regementschefen KA 2 Roland Hultgren. Foto: Ingmar Elofsson.

utmaningar och perspektiv.

Efter sedvanlig silltallrik, ärtsoppa och pannkakor med sylt och grädde, och mycket prat sinsemellan gästerna om både det som en gång varit, händer nu och i framtiden var det dags för det som kan kallas kvällens höjdpunkt. Föredrag av ställföreträdande chef för Sjöstridsskolan överstelöjtnant Fredrik Lindblad med rubriken "Amfibiebataljon 2030 - vart är vi på väg?".

Fredrik har en lång och bred

erfarenhet i Amfibiesystemet och gav en tillbakablick från mitten av 1990-talet till dagen och framtiden och då i en Natokontext. Förutom beskrivning av den materiella taktiska utvecklingen gavs ett säkerhetspolitiskt perspektiv genom åren. Vägen till krigsorganisation 2030 belystes från det arvsmateriel som finns idag till den nya amfibiebataljon 2030. Föredraget var mycket uppskattat,

framfört av en kunnig föredragshållare och diskussionen och frågorna kunde nog fortsatt. I kommande nummer av KUSTPOSTEN kommer vi följa utvecklingen.

Ett stort tack från gästerna för en trevlig och givande kväll!

Text och foto: Ingmar Elofsson.

God Jul och Gott Nytt År önskar styrelsen och redaktionen!

Program 2024

2024-02-28	Årsmöte
2024-05-14	Militärhistorisk studieresa
2024-05-29	Veterandagen
2024-augusti	Grillafton med Flottans Män
2024-08-16--18	KA Kamratträff i Stockholm
2024-10-24	Höstmöte